

Lettre à Hérodoté d'Epicure = DL X, 35-83 - éd. Mühl

Auteur(s) : Diogène Laërce ; Epicure

Les folios

En passant la souris sur une vignette, le titre de l'image apparaît.

25 Fichier(s)

Mots clés

[Mühl, Peter von der \(1885-1970\)](#)

Comment citer cette page

Diogène Laërce ; Epicure, Lettre à Hérodoté d'Epicure = DL X, 35-83 - éd. Mühl

1922

Department of Philosophy and Cultural Heritage of University Ca' Foscari of Venice ; EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Consulté le 11/01/2026 sur la plate-forme EMAN :
<https://eman-archives.org/Epicurei/items/show/13>

Présentation du document

Date1922

Mentions légales

- Responsabilité éditoriale : Department of Philosophy and Cultural Heritage of University Ca' Foscari of Venice ; EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Texte : Domaine public

Editeur de la ficheDepartment of Philosophy and Cultural Heritage of University Ca' Foscari of Venice ; EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Contributeur(s)Giovacchini, Julie
LangueGrec ancien
SourceVoir description détaillée du texte : [CIRIS](#)

Contenus reliés

Collection Ep. Lettre à Hérodote

Ce document est une version de :
[Lettre à Hérodote d'Epicure = DL X, 35-83 - éd. Usener](#)

Description du document

DescriptionVoir description détaillée de l'édition : [CIRIS](#)
Notice créée par [Julie Giovacchini](#) Notice créée le 25/06/2021 Dernière
modification le 30/05/2022

τος προσεγφίρειαν οἰηθῶμεν διαλήψισθαι τι αὐτοῦ, τὸ μὲν
 ἐπιτάδε, τὸ δὲ ἐπέκεινα, τὸ ἴσον ἡμῖν δι᾽ προσπίπτειν. ἐξῆς
 τι θεωροῦμεν ταῦτα ἀπὸ τοῦ πρώτου καταρχόμενοι καὶ οὐκ
 ἐν τῷ αὐτῷ, οὐδὲ μίρισι μερῶν ἀπτόμενα, ἀλλ' ἢ ἐν τῇ
 ἰδιότητι τῇ ἐαυτῶν τὰ μεγέθη καταμετροῦντα, τὰ πλείω πλείον
 καὶ τὰ ἐλάττω ἐλάττω. ταύτῃ τῇ ἀναλογίᾳ νομιστίον καὶ τὸ
 ἐν τῇ ἀτόμῳ ἐλάχιστον κεχρῆσθαι· μικρότητι γὰρ ἰκίνο δῆλον 59
 ὡς διαφέρει τοῦ κατὰ τὴν αἴσθησιν θεωρουμένου, ἀναλογίᾳ
 δὲ τῇ αὐτῇ κέχρηται. ἐπεὶ περ καὶ ὅτι μέγεθος ἔχει ἡ ἀτομος,
 κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἀναλογίαν κατηγορήσασιν, μικρὸν τι μόνον 10
 μακρὰν ἐκβαλόντες. ἴτι τι τὰ ἐλάχιστα καὶ ἀμερῇ πέρατα δι᾽
 νομίζουσιν τῶν μηκῶν τὸ καταμείτρημα ἐξ αὐτῶν πρώτων τοῖς
 μείζοσι καὶ ἐλάττωσι παρασκευάζοντα τῇ διὰ λόγου θεωρίᾳ ἐπὶ
 τῶν ἀοράτων. ἡ γὰρ κοινότης ἡ ὑπάρχουσα αὐτοῖς πρὸς τὰ
 ἁμετάβολα ἱκανὴ τὸ μέγεθος τοῦτου συντελέσαι, συμφόρησιν δὲ 15
 ἐκ τούτων κίνησιν ἰχόντων οὐχ οἷόν τε γίνεσθαι. 16

Καὶ μὲν καὶ τοῦ ἄπειρον ὡς μὲν ἀνωτάτω ἢ κατωτάτω οὐ 60
 δεῖ κατηγορεῖν τὸ ὄναι ἢ κάτω. εἰς μέντοι τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς,
 ὅθεν ἂν σιῶμεν, εἰς ἄπειρον ἄγειν ὅν' μηδέποτε φανείσθαι
 τοῦτο ἡμῖν· ἢ τὸ ὑποκάτω τοῦ νοηθέντος εἰς ἄπειρον ἔρα 10
 ἄνω τε εἶναι καὶ κάτω πρὸς τὸ αὐτό· τοῦτο γὰρ ἀδύνατον
 διανοηθῆναι. ὥστε ἴσται μίαν λαβεῖν φοράν τὴν ἄνω νοουμέ-

1 τι οἰμ. F 4 ἄπειρον B¹ (ex μόν), Co ἄπειρον P 9 κέχρη-
 ται Gass.: κεχρῆσθαι Q 10 τὴν <τῶν> ἐνταῦθα Us. | κατη-
 γορήσομεν? 11 μακρὰν Us.: μακρὸν Q | ἐκβαλόντες Us.: ἐκβάλ-
 λοντες Q | ἀμερῇ v. Arnim: ἀμεγῇ Q 12 μηκῶν BF¹Co (γ):
 μακρῶν P²Zf μικρῶν F | de enuntiativā forma vid. Giu., Lucr. I
 p. 69 | αὐτῶν Q, corr. Us. | πρώτου BFZf 13 ποτὶ παρασκευ-
 ἀζοντα Us. hiatus indicavit, quæsi sic expr. Ko.: <τῇ μὲν δι'
 αἰσθητικῶς θεωρίᾳ ἐπὶ τῶν ἀοράτων>, τῇ <δὲ> 15 μεταβάται
 v. Arnim ἀμετάβολα Us. 16 <οὐκ> ἰχόντων Brieger, falso |
 γίνεσθαι Schn.: γένεσθαι Q 17 ἢ κατωτάτω P(W)CoZf καὶ
 κατ. BF(Q) | cf. ad locum Giu., Lucr. I 167 sq. 18 εἰς μέντοι P¹Co
 ἴσμεν τοι B μέντοι PP¹Zf | εἰς μέντοι . . . 11 αὐτό corrupta
 19 σιῶμεν BF¹Co: τὸ μὲν FZf γὰρ in mg. P² | ἄγειν δὲ corrupta:
 ἀγόμενον Schn. τείνον Us. ἄγειν <ἰξ>όν vel ἄγειν δὲ eodem
 sensu Giu. | ὅν BFCo

λήψισθαι· καὶ γὰρ καὶ καθαρὰ ἀφ' ἑαυτοῦ ποιήσει πολλὰ
τῶν κατὰ μέρος ἐξακριβουμένων κατὰ τὴν ὅλην πραγματείαν
ἡμῖν, καὶ σὺτὰ ταῦτα ἐν μνήμῃ τιθέμενα συνεχῶς βοηθήσει.
τοιαῦτα γὰρ ἔστιν, ὥστε καὶ τοὺς κατὰ μέρος ἤδη ἐξακρι-
βοῦντας ἱκανῶς ἢ καὶ τελείως, εἰς τὰς τοιαύτας ἀναλύοντας· 11
ἐπιβολὰς τὰς πλείστας τῶν περιόδων ὑπὲρ τῆς ὅλης φύσεως·
ποιῆσθαι ὅσοι δὲ μὴ παντελῶς αὐτῶν τῶν ἀποτελουμένων
εἰσὶν, ἐκ τούτων καὶ κατὰ τὸν ἄνεν φθόγγων τρόπον τὴν
ἡμᾶ νοήματι περίοδον τῶν κυριωτάτων πρὸς γαληνισμόν
ποιοῦνται.

10

EPISTULA SECUNDA AD PYTHOCLEM

Ἐπίκουρος Πυθοκλεῖ χαίρειν.

μ. 26

Ἦνιγκέ μοι Κλέων ἐπιστολὴν παρὰ σοῦ, ἐν ᾗ φιλοφρονοῦ- 84
μενός τι περὶ ἡμῶς διετίλεις ἀξίως τῆς ἡμετέρας περὶ σεαυτὸν
σπουδῆς, καὶ οὐκ ἀπιθάνως ἐπιεικῶς μνημονεύειν τῶν εἰς μα- 15
κάριον βίον συντινόντων διαλογισμῶν, ἰδίου τι σεαυτῷ περὶ
τῶν μετιώρων σύντομον καὶ ἐνπιερήγραφον διαλογισμόν ἀπο-
στεῖλαι, ἵνα ῥηδίως μνημονεύῃς· τὰ γὰρ ἐν ἄλλοις ἡμῖν γε-
γραμμένα δυσμνημόνευτα εἶναι, καίτοι, ὥς Ἰφης, συνεχῶς
αὐτὰ βασιάζεις. ἡμεῖς δὲ ἰδίως τί σου τὴν δέξασιν ἀπεδεξά- 20
μεθα καὶ ἱππίαν ἰδίαις συνισχέθημεν. γράψαντας οὖν τὰ 85
λοιπὰ πάντα συντελοῦμεν ὅπερ ἡξίωσας πολλοῖς καὶ ἄλλοις

1 καθαρὰ Gass.: καθαρὰν R 2 ἐξακριβουμένων Gass.: ἐξακρι-
βοῦμενος BP CoF (τοῖς κ. μ.) ἐξακριβουμένοις Zf ἐξακριβουμένων
Mei. 4 τοὺς <τὰ> κατὰ μέρος Mei., sed cf. p. 19, 15 5 τελείως
eis) τελειώσεις P' τελείως B' τελείως eis Diels, Philol. Über die
Götter A p. 93 7 ὅσοι . . . 8 κατὰ τὸν ἄν/ om. B 9 ὅσοι cod. H
(sec. Us.) Gass.: ὅσα libri mei | ἀποτελειωμένων Schn., Diels cf.
p. 3, 16 8 εἰσὶν, ἐκ τούτων Kuchen εἰσὶν, ἐκ τούτων καὶ Brieger:
ἐκ τούτων εἰσὶν ἢ R ἐκ τούτων ἱκανῶς Us. 13 ἀποστ[εῖλαι]
tas. m² B 19 [καί]τοι ras. m² P (καίτοι QW) 20 βασιάζεις
Gass.: βασιάζειν R καὶν τις . . . βασιάζῃ (βασιάζει) Schn. καίτοι
. . . βασιάζοντι Us. (quidnī καὶ τῷ . . . βασιάζοντι?) ἀδύνα-
τον . . . βασιάζειν Croen. 21 ἰδίαις BF 22 λοιπὰ πάντα] 'fort.
λείποντα' Us. sed cf. p. 28 c. 5

ἑαῖνο δεῖ κατανοεῖν, ὅτι τάραχος ὁ κυριώτατος ταῖς ἀνθρω-
 πίναις ψυχαῖς γίνεται ἐν τῷ ταῦτά μακάριά τε δοξάζειν (εἶναι)
 καὶ εὐφρατα καὶ ὑπεναντίας ἔχειν τούτοις ἅμα βουλήσεις καὶ
 πράξεις καὶ αἰτίας, καὶ ἐν τῷ αἰώνιον τι θεινὸν ἢ προσδοκᾶν
 ἢ ὑποπιάνειν κατὰ τοὺς μύθους, εἴτε καὶ αὐτὴν τὴν ἀναισθη-
 σίαν τὴν ἐν τῷ τεθνάναι φοβουμένους ὥσπερ οὖσαν κατ'
 αὐτούς, καὶ ἐν τῷ μὴ δοῦναι ταῦτα πάσχειν ἀλλ' ἀλόγῳ γί-
 νηται παραστάσει, ὅθεν μὴ ὀρίζοντα· τὸ θεινὸν τὴν ἴσιν ἢ καὶ
 82 ἐπιτεταμένην ταραχὴν λαμβάνειν τῷ εἰ καὶ ἰσόξαζον ταῦτα· ἢ
 9 31 δὲ ἀταραξία τῷ τούτων πάντων ἀπολλεύσθαι καὶ συνεχῇ μνή-
 11 μην ἔχειν τῶν ὅλων καὶ κυριωτάτων. Ὅθεν τοῖς πάθισι
 προσεκτίον τοῖς παρούσι καὶ τοῖς αἰσθησίσιν, κατὰ μὲν τὸ
 κοινὸν ταῖς κοιναῖς, κατὰ δὲ τὸ ἴδιον ταῖς ἰδίαις, καὶ πάσῃ
 τῇ παρούσῃ καθ' ἑκάστον τῶν χρητηρίων ἰναργεία. ἂν γὰρ
 11 τούτοις προσέχωμεν, τὸ ὅθεν ὁ τάραχος καὶ ὁ φόβος ἐγένετο
 ἐξαπτολογήσομεν ὀρθῶς καὶ ἀπολύσομεν, ὑπὲρ τε μετιώρων
 αἰτιολογοῦντες καὶ τῶν λοιπῶν τῶν αἰεὶ παρεμπιπτόντων, ὅσα
 φοβεῖ τοὺς λοιποὺς ἰσχύτως.

Ταῦτά σοι, ὦ Ἡρόδοτε, ἴσθι κεφαλαιωδέστατα ὑπὲρ τῆς
 83 τῶν ὅλων φύσεως ἐπιτετημημένα· ὥστ' εἴαν γένηται οὗτος ὁ
 11 λόγος δυνατὸς κατασχέθῃς μετ' ἀκριβείας, οἶμαι, εἴαν μὴ
 καὶ πρὸς ἅπαντα βαδίσῃ τις τῶν κατὰ μέρος ἀκριβομαμάτων,
 ἀσύμβλητον αὐτὸν πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους ἀδρότητα

1 τάραχος <μὲν>? Us. 2 ταῦτά σοι: ταῦτα B | εἶναι ἰνα.
 (Gass.), Us. 3 τούτοις | ταῦτας F ταύτη Us. | ἅμα ἰναπὲρ. ποτ'
 βουλήσεις FZf 4 ἢ σοι: καὶ B αἰ Us. 5 ἢ BP¹Ca καὶ
 FZf, γρ ἰν mg. P² | καὶ αὐτὴν Cas: κατὰ ταύτην B 6 τὴν ἐν
 τῇ ἐν P¹ τῇ ἐν Ca [εἰ] ἐν B [] m² | κατ' αὐτούς Cas: καὶ
 αὐτούς B 7 τῷ BZf τὸ FCoF | εἰκαίως δοξάζοντι Us.
 10 τῷ Us.: τὸ B 11 πάθισι Bonnet, Us.: πάσι B 12 καὶ ταῖς
 αἰσθησίσιν om. F¹Zf, suppl. F² 17 καὶ ὅσα FP²Zf 18 λοιποὺς
 <ἀνθρώπους> Mei. 19 κεφαλαιο(ω P²)δέστατα FZf, γρ ἰν
 mg. P² 20 ἐπιτεταμημένα B | ὥστ' εἴαν γένηται Us.: ὥστ' ἂν
 γένοιτο B | δυνατὸς ὁ λόγος οὗτος ποτ. F 21 κατασχέθῃς Gass.,
 Us.: κατασχέθῃ B <εἴαν> κατασχέθῃ Kucl² κατ' ἀκριβείας Boeck-
 mueller 22 καὶ om. FZf, del. P² 23 ἀσύμβλητον FZf, γρ ἰν
 mg. P² | αὐτὸ B

τὸ δ' ἐν τῇ ἱστορίᾳ πεπιωκὸς τῆς δύσεως καὶ ἀνατολῆς καὶ 79
τροπῆς καὶ ἐκλείψεως καὶ ὅσα συγγενῇ τοῦτοις μηθὲν εἶ-
πρὸς τὸ μακάριον τῆς γνώσεως συντίθενται, ἀλλ' ὁμοίως τοὺς
φόβους ἔχειν τοὺς ταῦτα κατιδόντας, τίνες δ' αἱ φύσεις ἀγνο-
οῦντας καὶ τίνες αἱ κυριώταται αἰτίαι, καὶ εἰ μὴ προσήδισαν 8
ταῦτα· τάχα δὲ καὶ πλείους, ὅταν τὸ θάμβος ἐκ τῆς τούτων
προσκατανοήσεως μὴ δύνῃται τὴν λύσιν λαμβάνειν κατὰ τὴν
περὶ τῶν κυριωτάτων οἰκονομίαν. διὸ δὴ καὶ πλείους αἰτίας
εὐρίσκομεν τροπῶν καὶ δύσεων καὶ ἀνατολῶν καὶ ἐκλείψεων
καὶ τῶν τοιοῦτοτρόπων ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς κατὰ μέρος γινο- 10
μένοις, καὶ οὐ δεῖ νομίζειν τὴν ἐπὶ τούτων χρεῖαν ἀκρίβειαν 80
μὴ ἀπειληφέναι, ὅση πρὸς τὸ ἀτάραχον καὶ μακάριον ἡμῶν
συντίθει. ὥστε παραθεωροῦντας ποσάχως παρ' ἡμῖν τὸ ὅμοιον
γίνεται, αἰτιολογητίον ὑπὲρ τε τῶν μετεώρων καὶ παντὸς τοῦ
ἀδῆλου, καταφρονοῦντας τῶν οὔτε <τὸ> μοναχῶς ἔχον ἢ γι- 1 30
νόμενον γνωρίζοντων οὔτε τὸ πλεοναχῶς συμβαῖνον, τὴν ἐκ 14
τῶν ἀποστημάτων φαντασίαν παριδόντων, εἰ τε ἀγνοοῦντων
καὶ ἐν ποίοις οὐκ ἔστιν ἀταρακτῆσαι <καὶ ἐν ποίοις ὁμοίως
ἀταρακτῆσαι>. ἂν οὖν οἰώμεθα καὶ ὧδέ πως ἐνδεχόμενον
αὐτὸ γίνεσθαι [καὶ ἐν ποίοις ὁμοίως ἀταρακτῆσαι], αὐτὸ τὸ 20
ὅτι πλεοναχῶς γίνεται γνωρίζοντες, ὥσπερ κἂν ὅτι ὧδέ πως
γίνεται τιδόμεν, ἀταρακτῆσομεν. Ἐπὶ δὲ τοῦτοις ὁλως ἄπυσιν 81

3 τὸς γνώσεις *Us.*, quí etiam 1 τοῦ . . . πεπιωκότες propo-
suit, praefertim τῇ γνώσει, sed cf. p. 24, 12 4 κατιδόντας *Us.*
cf. p. 53, 17. 55, 14. 57, 1: κατιδόντας (καταδιδόντας *B*) *Q* | δ' αἱ
B δὲ αἱ *FZf* δὲ *PCo* 6 προσήδισαν *BPCoF* (?) προσήδισαν *Zf*,
corr. *Hue.*, *Croen.* (*MGH* 210) 7 τάχα δὲ] τὰ χαλεπὰ *F¹P²Zf*
8 κατὰ *Gass.*: καὶ *Q* 9 κἂν πλείους αἰτίας εὐρίσκωμεν et 11 ἢ
pro ἢ *Us.* 10 τῶν τοιούτων τρόπων (τροπῶν *F¹Zf*) *Q*, corr.
Mei. 11 καὶ *Mei.*: ἢ *Q* 12 οὔτε τὸ *Gass.*: οὔδε *BPFZf*
οὔδεν *Co* 13 τὴν <τ'> *Us.* <κατὰ> τὴν *Mei.* <τῶν> τὴν *Ko.*;
nihil mutandum est 14 παριδόντων *Us.*: παραδιδόντων *Q*
15 καὶ . . . 16 ἀταρακτῆσαι ex vi. 20 *huc transponi* 19 ἂν οὖν . . .
20 ἀταρακτῆσαι om. *B* 21 ἐν ποίοις *F¹Co* ἐφ' οἷσις *FP²Zf*
11 κἂν [ὅτι κἂν ὧδέ πως] *F¹* 22 γίνονται *BPF¹Co* | ὁλως *BPCo*
ὁλως *F(Q)*, om. *Zf*

καὶ προσδεήσει τῶν πλησίων ταῦτα γίνεται —, μήτε αὖ πῦρ
 ἄμα ὄντα συνεισπραμμένον τὴν μακαριότητα πεκτημένα κατὰ
 βούλησιν τὰς κινήσεις ταύτας λαμβάνειν· ἀλλὰ πᾶν τὸ σεμνίωμα
 τηρεῖν κατὰ πάντα ὀνόματα φερόμενα ἐπὶ τὰς τοιαύτας ἐν-
 3 νοίας, ἐὰν μηδὲν ὑπεναντίον ἐξ αὐτῶν τῷ σεμνίωmati δόξῃ·
 εἰ δὲ μὴ, τὸν μέγιστον τάραχον ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῇ ἢ ὑπεναν-
 τιότης παρασκευάσει. ὁθεν δὴ κατὰ τὰς ἐξ ἀρχῆς ἐναπολήψεις
 τῶν συστροφῶν τούτων ἐν τῇ τοῦ κόσμου γενέσει δεῖ δοξάζειν
 καὶ τὴν ἀνάγκην ταύτην καὶ περίοδον συντελεῖσθαι.

78 Καὶ μὲν καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων αἰτίαν ἐξακρι-
 11 βῶσαι φυσιολογίας ἔργον εἶναι δεῖ νομίζειν, καὶ τὸ μακά-
 ριον ἐν τῇ περὶ μετέωρων γνώσει ἐνταῦθα πεπτωκέναι καὶ
 ἐν τῷ τίνες φύσεις αἱ θεωρούμεναι κατὰ τὰ μετέωρα ταυτί,
 12 καὶ ὅσα συγγενῇ πρὸς τὴν εἰς τοῦτο ἀκρίβειαν· ἔτι τε οὐ
 13 τὸ πλεοναχῶς ἐν τοῖς τοιαύτοις εἶναι καὶ τὸ ἐνδεχόμενον
 καὶ ἄλλως πῶς ἔχειν, ἀλλ' ἀπλῶς μὴ εἶναι ἐν ἀφθάρτῳ
 καὶ μακαρίᾳ φέσαι τῶν διακρίσεων ὑποβαλλόντων ἢ τάραχον
 μηθεῖν, καὶ τοῦτο καταλαβεῖν τῇ διανοίᾳ ἔστιν ἀπλῶς εἶναι·

1 πλησίων BZ 1 . . . 2 Achilles, *De sphaera* 13 p. 40 Maass | αὖ πῦρ ἄμα ὄντα P²Zf αὖ πῦρ αμασιν τα P¹ αὖ πῦρ αμα ὄντα Co λυπυρα μα οντα B¹ λυπυρά ἄμα ὄντα B² αὖ πῦρ ὄντα F αὖ πυρὸς ἀνάμματα Us, ὄντα scil. τὰ μετέωρα cf. Arndt l. l. 3 συνεισπραμμένην Zf συνεισπραμμένα Sierh. -μένου Us. | μακα-
 ριο(α) P¹ τάτην BP¹(Q), Co? 4 τὸ τοῦ σεμνιώματος τήρημα dicit
 Plotina Aug. in epist. ad Epicureos data Jahresh. d. Ost. a. Iust.
 II, 272 (Ditt. Syll.² 834) 5 τηρεῖν scil. δεῖ | τηρεῖν. . . . φερό-
 μενον Us. 6 ἐὰν] ἴνα Us. | μηδὲν Mei.: μηδ' Ω | ὑπεναντίον Mei.
 ὑπέναντίας BP¹Co ὑπεναντίας FP¹f ὑπεναντίας Z ὑπεναντίας
 <γίνονται> Gass., Us. | ἐξ αὐτῶν scil. τῶν ὀνομάτων | δόξῃ
 Mei.: δόξαι Ω, Us. 8 αὐτῇ ἢ PCo αὐτὴν ἢ B αὐτῇ ἢ F (?)
 αὐτῇ Zf 7 κατὰ Mei.: καὶ Ω 8 γενέσει] εὐστάσει FZf 10 <τὸ>
 τὴν Us. 11 ἐν . . . γνώσει tamquam glossema ad ἐνταῦθα
 siccit Us., and cf. p. 25, 3 12 τινὲς BPCoFZ¹, corr. Z²f |
 [τ']αὐτ[ί]να B[] m² ταυτί ex ταυτί/κα P ut vid. 14 συγγενῇ
 <τούτοις συντείνει> Kō, συντείνει Us. | τοῦτο ἢ. ε.: τὸ μακά-
 ριον Us. | τούτων B | οὐ] καὶ Mei. 15 ἐνδεχόμενον Schn.
 ἐνδεχομένω B ἐνδεχομένως PCoF ἐνδεχομένης Zf

Ἄλλα μὲν ὑποληπτέον καὶ τὴν φύσιν πολλὰ καὶ παντοῖα 75
 ὑπὸ αὐτῶν τῶν πραγμάτων διδαχθῆναι τε καὶ ἀναγκασθῆναι, p 27
 τὸν δὲ λογισμὸν τὰ ὑπὸ ταύτης παρεγγυηθέντα ὕστερον ἱπα-
 κριβοῦν καὶ προσεξευρίσκειν ἐν μὲν τισι θάπτον, ἐν δὲ τισι
 βραδύτερον καὶ ἐν μὲν τισι περιόδοις καὶ χρόνοις [ἀπὸ τῶν ε
 ἀπὸ τοῦ ἀπείρου] (κατὰ μείζους ἐπιδόσεις), ἐν δὲ τισι κατ'
 ἰλάττους. Ὅθεν καὶ τὰ ὀνόματα ἐξ ἀρχῆς μὴ θέσει γενέσθαι,
 ἀλλ' αὐτὰς τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων καθ' ἑκαστα ἔθνη ἴδια
 πασχούσας πάθη καὶ ἴδια λαμβανούσας φαντάσματα ἰδίως τὸν
 αἶρα ἐκπέμπειν στιλλόμενον ὑφ' ἑκάστων τῶν καθῶν καὶ τῶν 10
 φαντασμάτων, ὥς ἂν ποτε καὶ ἡ παρὰ τοὺς τόπους τῶν
 ἔθνων διαφορὰ ἦ· ὕστερον δὲ κοινῶς καθ' ἑκαστα ἔθνη τὰ 70
 ἴδια τεθῆναι πρὸς τὸ τὰς δηλώσεις ἦτιον ἀμφιβόλους γενέσθαι
 ἀλλήλοις καὶ συντομωτέρως δηλουμένας· τινὰ δὲ καὶ οὐ συνο-
 ρώμενα πράγματα εἰσφύροντας τοὺς συνειδότας παρεγγυῆσαι 15
 τινας φθόγγους τοὺς ἀναγκασθέντας ἀναφωνῆσαι, τοὺς δὲ τῷ
 λογισμῷ ἐλομένους κατὰ τὴν πλείστην αἰτίαν οὕτως ἐρμηνεύσαι.

Καὶ μὲν ἐν τοῖς μειωτέροις φορὰν καὶ τροπὴν καὶ ἔκλειψιν
 καὶ ἀνατολὴν καὶ δύσιν καὶ τὰ σύστημα τοῦτοις μήτε λι- p 28
 τουργοῦντός τινος νομίζειν δεῖ γίνεσθαι καὶ διατάττοντος ἢ 20
 διατάζοντος καὶ ἄρα τὴν πᾶσαν μακαριότητα ἔχοντος μετὰ
 ἀφθαρσίας — οὐ γὰρ συμφωνοῦσι πραγματεῖαι καὶ φροντίδες 77
 καὶ ὄργαι καὶ χάριτες μακαριότητι, ἀλλ' ἐν ἀσθενείᾳ καὶ φόβῳ

ε ὑπὸ τῶν αὐτῶν F ὑπὸ τῶν αὐτῶν τῶν CoZf ε καὶ ὕστερον
 PP²Zf ε ἀπὸ . . . α ἀπείρου *delevi*, 'Glossema' Us.: *Nbr. ad*
p. 22, 13 adpetravisse videtur; lacunam ex pl Leop μείζους ἰσχυρά-
 ρην ἐπιδόσεις Us. | ἀπὸ τῶν] ἀποτομήν Us. cf. *p. 29, 8* α ἀπὸ
 τοῦ om. F | κατ'] καὶ Us. 10 ἐπ' BP¹Co 12 ἦ Us.: εἴη Ω
 13 γίνεσθαι? 14 ἀλλήλοις Mei.: ἀλλήλοισι BPCoZf ἀλλήλους F |
 συντομωτέρως B συντομωτέρας PCo 16 τοὺς (pr.) del. Us. (καὶ)
 τοὺς (μὲν) Gass. (ὧν) τοὺς (αὐτῶν) Mei. τοὺς (μὲν) Giu.
Lucr. v. I p. 276; nihil mutandum 17 ἐκπεμπόντες Schu. | αἰτίαν]
 φαντασίας Us. ὁμιλίαν Leop. 18 καὶ μὲν (καὶ τὴν) Us., *sed*
cf. Arndt, Em. Ep. p. 21 sqq. 20 γίνεσθαι Mei.: γενέσθαι M |
 ἢ διατάζοντος BPCoF ἢ διατάξαντος Zf del Mei., *cf. Sent. XVI*
 22 καὶ χάριτες καὶ BP¹Co καὶ χάριτες τῇ Cod. | ἀλλ' ἐν P¹Co
 ἀλλὰ ἐν B ἀλλ' PP²Zf

σύγκρισιν πεπειρασμένην τὸ ὁμοιοῖδες τοῖς θεωρουμένοις πυκνῶς
 ἔχουσαν νομίζειν γαγονέιναι ἀπὸ τοῦ ἀπείρου, πάντων τούτων
 ἐκ συστροφῶν ἰδίῳν ἀποκεκριμένων καὶ μιζόντων καὶ ἰλασ-
 τόνων· καὶ πάλιν διαλυέσθαι πάντα, τὰ μὲν θάπτον, τὰ δὲ
 5 βραδυτέρον, καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τῶν τοιῶνδε, τὰ δὲ ὑπὸ τῶν
 74 τοιῶνδε τοῦτο πάσχοντα. δῆλον οὖν ὥς καὶ * * (καὶ ἐν τῇ . .
 Περὶ φύσεως) φθαρτοὺς φησὶ τοὺς κόσμους, μεταβαλλόντων τῶν
 μερῶν. καὶ ἐν ἄλλοις, τὴν γῆν τῷ ἀέρι ἰποχέσθαι.) Ἔτι δὲ
 7. 11 τοὺς κόσμους οὔτε ἰξ ἀνάγκης δεῖ νομίζειν ἵνα σχηματισμὸν
 10 ἔχοντας, ἀλλὰ * * (καὶ διαφόρους αὐτοὺς ἐν τῇ ιβ Περὶ φύσεως
 φησιν· οὓς μὲν γὰρ σφαιροειδεῖς, καὶ σφαιροειδῆς ἄλλους, καὶ ἄλ-
 λωιοσχημόνας ἑτέρους· οὐ μέντοι πᾶν σχῆμα ἔχειν. οὐδὲ ζῷα
 εἶναι ἀποκριθέντα ἀπὸ τοῦ ἀπείρου.) * * οὐδὲ γὰρ ἂν ἀπο-
 δεῖξιεν οὐδεὶς, ὥς <ἐν> μὲν τῷ τοιούτῳ καὶ οὐκ ἂν ἔμπερι-
 13 λήφθῃ τὰ τοιαῦτα σπέρματα, ἰξ ὧν ζῷά τε καὶ φυτὰ καὶ τὰ
 λοιπὰ πάντα <τὰ> θεωρούμενα συνίσταται, ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ
 οὐκ ἂν ἰδυνήθῃ. (ὡσαύτως δὲ καὶ ἑτραφῆναι.) τὸν αὐτὸν δὲ
 τρόπον καὶ ἐπὶ γῆς νομιστέον * *

1 ὁμοιοῖδες BZf ὁμοιοειδῆς PCoF 4 πάλιν] πάντα F 5 ὑπὸ
 τοιῶνδε γτίστε L F | ὑπὸ τοιῶνδε altero L CoFP² ὑπὸ τῶνδε Zf
 6 τοῦτο σχῆμα (σχόα B¹Q) BP¹ (= WQ) τοῦτο σχῆμα Co πάσχοντα + F
 πάσχοντα P²Zf, corr. cod. H², Ste. | ἀδῆλον P²Zf sed in mg. P²
 γὰρ δῆλον ἔπειρ καὶ κάλλιον) 6 sq. naturam corruptelae huius loci
 perspicet Waltjer, *Lucr. phil.* p. 111, Brieger, *Epicuri Brief* p. 14;
 δῆλον οὖν ὥς καὶ schol. adnotat Us. | inserui Briegerum secu-
 tus; καὶ φθαρτοὺς BPCo καὶ + φθαρτας (-τας et -τ' F²) F καὶ
 ἀφθάρτους Zf 7 τὸν (τοὺς sscr. F²) κόσμον F 8 cf. fragm. Herc.
 lib. XI Π. φύσεως | ἔτι δὲ καὶ FZf ἔτι τε Arndt 10 περὶ
 φύσεως (C. Fr. Hermann) Brieger: περὶ οὗτοθ' BP¹Co περὶ
 τοῦτου FZf γὰρ P² περὶ <φύσεως> αὐτοῦς Us. 11 ἔχειται B | οὐ
 μέντοι . . . 12 ἀπείρου Us. scholasticus dat, recte (cf. *Lucr.* V
 115 sq.), verba epistolae esse susp. Brieger, *Diels apud Arndt*,
Em. Ep. p. 21 (πάσχοντα, ἔτι δὲ καὶ τοὺς κόσμους, <οὓς> οὔτε
 . . . ἔχοντας οὐ μέντοι πᾶν σχῆμα ἔχειν οὐδὲ ζῷα . . . ἀπείρου)
 13 ante οὐδὲ desunt qualia apud *Lucr.* II 1075 sq. leguntur
 14 ἐν ἱνα. Us. ὥς ἐν τῷ Gass. | καὶ <ἐμπεριελήφθῃ ἂν καὶ> οὐκ
 Lortzing | καὶ οὐκ ἂν] κόσμον Mei. 16 τὰ ἱνα Schn 18 putan-
 dum est (species animalium et plantarum semper eandem ex-
 sistere)

αἰδίων παρακολουθούντων, οὐδ' αὖ καθ' αὐτὰ νομιστίον — οὐδὲ γὰρ τοῦτο διανοητὸν οὔτ' ἐπὶ τούτων οὔτ' ἐπὶ τῶν αἰδίων συμβεβηκότων —, ἀλλ' ὅπερ καὶ φαίνεται, συμπτώματα πάντα τὰ τοιαῦτα νομιστίον, καὶ οὐκ αἰδίων παρακολουθούντα οὐδ' αὖ φύσει καθ' ἑαυτὰ τάγμα ἔχοντα, ἀλλ' ὅν τρόπον αὐτῇ ἢ αἰσθηαῖς τὴν ιδιότητα ποιεῖ, θεωρεῖται.

Καὶ μὴν καὶ τόδε γε δεῖ προσκατανοῆσαι σφοδρῶς· τὸν γὰρ δὴ χρόνον οὐ ζητητίον ὥσπερ καὶ τὰ λοιπὰ, ὅσα ἐν ὑποκειμένῳ ζητοῦμεν ἀνάγοντας ἐπὶ τὰς βλεπομένας παρ' ἡμῖν αὐτοῖς προλήψεις, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐνάργημα, καθ' ὃ τὸν πολὺν ἢ ὀλίγον χρόνον ἀναφωναοῦμεν, συγγενικῶς τοῦτο περιφέροντες, ἀναλογιστίον. καὶ οὔτε διαλέκτους ὥς βελτίους μεταληπτίον, ἀλλ' αὐταῖς ταῖς ὑπαρχούσαις κατ' αὐτοῦ χρηστίον, οὔτε ἄλλο τι κατ' αὐτοῦ κατηγορητίον, ὥς τὴν αὐτὴν οὐσίαν ἔχοντος τῷ ιδιόματι τούτῳ — καὶ γὰρ τοῦτο ποιοῦσίν τινες —, ἀλλὰ μόνον ὃ συμπλέκομεν τὸ ἴδιον τοῦτο καὶ παραμετροῦμεν, μάλιστα ἐπιλογιστίον. καὶ γὰρ τοῦτο οὐκ ἀποδείξαις προσδεῖται ἀλλ' ἐπιλογισμοῦ, ὅτι ταῖς ἡμέραις καὶ ταῖς νυξὶ συμπλέκομεν καὶ τοῖς τούτων μέρεσιν, ὡσαύτως δὲ καὶ τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς ἀπαθείαις, καὶ κινήσει καὶ στάσειν, ἴδιόν τι σύμπτωμα περὶ ταῦτα πάλιν αὐτὸ τοῦτο ἐννοοῦντες, καθ' ὃ χρόνον ὀνομάζομεν. (φησὶ δὲ τοῦτο καὶ ἐν τῇ δευτέρῃ Περὶ φύσεως καὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἑκτορῇ.)

Ἐπὶ τι τοῖς προειρημένοις τοὺς κόσμους δεῖ καὶ πᾶσαν

1 αἰδίων PCa αἰδίων BZf αἰδίων οὐδὲ τὴν τὰν αἰδίων F | παρακολουθοῦν B¹PCo 2 διανοητίον Q, corr. Bernays | οὔτ' (alt.) FZf οὐδ' BPCo | αἰδίων BFZf 4 τὰ τοιαῦτα scri., cf. p. 20, 9; τὰ σώματα Q σώματος Ua ταῦτα σώματος Leon., defendit Pascal, Studi su Lucr. p. 25 sq. 6 <δῆλον> ποιεῖ Croen. | θεωρούμενα Kō. θεωρητίον Ua. 7 τόδε δεῖ F τό γε δὲ Zf 10 προσλήψεις B 11 ἐπιφέροντας Ua. 12 διαλέκτους P¹Co, Kuchn 13 καθ' αὐτοῦ B¹PCo 14 καθ' αὐτοῦ BPCo (-αὐ-) F καθ' ἑαυτοῦ Zf, corr. Gass. 15 ἔχοντος] ἔχον Ua. 16 ὃ B (ex ὃ), P¹CoF: ὃ P¹ ὡς Zf, γὰρ in marg. P¹ 17 post σύμπτωμα interp. Testari 18 πάλιν] πάντα Ua., cf. Sext. adv. dogm. IV 219 19 τῇ β FZf 20 τοῦ κόσμου B

- 69 — οὐ γὰρ δυνατόν ἐπινοῆσαι τοῦτο — οὔτε ὅλως ὥς οὐκ
 εἶναι, οὐδ' ὥς ἑτέρ' ἄλλα προσυπάρχοντα τούτῳ ἀσώματα,
 οὐδ' ὥς μόρια τούτου, ἀλλ' ὥς τὸ ὅλον σῶμα καθόλου ἐκ
 τούτων πάντων τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἔχον αἰδίων, οὐχ οἷον δὲ
 εἶναι συμπεφορημένον — ὥσπερ ὅταν ἐξ αὐτῶν τῶν ὀγκῶν
 μείζον ἄθροισμα συστήῃ ἦται τῶν πρώτων ἢ τῶν τοῦ ὅλου
 μεγεθῶν τοῦδε τινὸς ἱλαττόνων —, ἀλλὰ μόνον, ὥς λέγω, ἐκ
 τούτων ἁπάντων τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἔχον αἰδίων. καὶ ἐπιβολὰς
 μὲν ἔχοντα ἰδίας πάντα ταῦτά ἐστι καὶ διαλήψεις, συμπαρα-
 10 κολουθοῦντος δὲ τοῦ ἀθρόου καὶ οὐδαμῇ ἀποσχιζομένου, ἀλλὰ
 κατὰ τὴν ἀθρόαν ἔννοιαν τοῦ σώματος κατηγορίαν εἰληφότος.
- 70 Καὶ μὲν καὶ ταῖς σώμασι συμπίπτει πολλάκις καὶ οὐκ αἰδίων
 παρακολουθεῖν 'οὔτ' ἐν τοῖς ἀοράτοις καὶ οὔτε ἀσώματα'.
 ὥστε δὴ κατὰ τὴν πλείστην φορὰν τούτῳ τῷ ὀνόματι χρώ-
 15 μενοι φανερὰ ποιοῦμεν τὰ συμπτώματα οὔτε τὴν τοῦ ὅλου
 φύσιν ἔχειν, ὃ συλλαβόντες κατὰ τὸ ἀθρόον σῶμα προσαγο-
 ρεῖσθαι, οὔτε τὴν τῶν αἰδίων παρακολουθούντων, ὧν ἅνιν
 σῶμα οὐ δυνατόν νοεῖσθαι. κατ' ἐπιβολὰς δ' ἂν τινες παρα-
 20 κολουθοῦντος τοῦ ἀθρόου ἕκαστα προσαγορευθεῖη, ἀλλ' ὅτι
 ὅποτε ἕκαστα συμβαίνοντα θεωρεῖται, οὐκ αἰδίων τῶν συμπτω-
 μάτων παρακολουθούντων. καὶ οὐκ ἐξελάττειν ἐκ τοῦ ὄντος
 ταύτην τὴν ἐνέργειαν, ὅτι οὐκ ἔχει τὴν τοῦ ὅλου φύσιν ὃ
 συμβαίνει ὃ δὴ καὶ σῶμα προσαγορευόμεν, οὐδὲ τὴν τῶν

2 οὐδ' ὥς Gass.: ὥς οὐδ' Ω | ἑτέρ' ἄλλα Us.: ἑτέρα τὰ Ω
 ἑτερά τινα Mei. 3 ἐκ (Aldobr.) Gass.: μὲν Ω μὲν <ἐκ> Mei.
 4 οἷον δὲ Schk.: οἷον ε' (εἰ B) Ω 5 -μένων BP¹Co | ὀγκῶν]
 οἰκῶν B¹P¹Co 7 μεγεθῶν] μεγῶν Schk. 10 οὐδαμῇ FP¹Z(f) |
 ἀποσχιζόμενα εἰ 11 εἰληφότα Us. 13 παρακολουθεῖ B | *hiatum*
notavit Us.; sunt reliquiae tantum definitionis Eventorum simi-
lis definitioni Coniunctorum p. 19, 16 sqq. 15 ἔχει FZ¹f | ὃ
 FZf δὲ PCo ἦν ἐν lacuna B² 17 αἰδίων Ω, corr. Mei.
 19 *hiatum ante ἀλλ' ὅτι (sic) signif. Us.; sed Ep. dicere videtur:*
secundum perceptiones rei universae subsequēntis eventa nomen
accipiunt, sed tum cum singula eventa ipsa evenire constat,
quia eventa perpetuo rebus non inhaerent 20 αἰδίων Ω: corr.
 Mei. 22 ὃ F¹Zf ὃ B ὃ PCoF¹

τῆς ψυχῆς μερῶν τῶν παρ' ἄλλην τὴν σύγκρισιν παρειαρμένων
 ἐγκατεχομένων ἢ διαφορουμένων, εἴτα συμπιπτόντων τοῖς ἰσο-
 γμοῖς. τό τε σπέρμα ἀφ' ὧν τῶν σωμάτων φέρεσθαι.) γι δεῖ 67
 προσκατανοεῖν, ὅτι τὸ ἄσώματον λέγουμεν κατὰ τὴν πλείστην 1
 ὁμίλιαν τοῦ ὀνόματος ἐπὶ τοῦ καθ' ἑαυτὸ νοηθέντος ἂν 2
 καθ' ἑαυτὸ δὲ οὐκ ἔστι νοῆσαι τὸ ἄσώματον πλὴν τοῦ κενοῦ.
 τὸ δὲ κενὸν οὔτε ποιῆσαι οὔτε παθεῖν δύναται, ἀλλὰ κίνησιν
 μόνον δι' ἑαυτοῦ τοῖς σώμασι παρέχεται. ὥστ' οἱ λέγοντες
 ἄσώματον εἶναι τὴν ψυχὴν ματαιῶνται. οὐδὲν γὰρ ἂν ἰδύ-
 νατο ποιεῖν οὔτε πάσχειν, εἰ ἦν τοιαύτη· νῦν δ' ἑναργῶς 10
 ἀμφότερα ταῦτα διαλαμβάνομεν περὶ τὴν ψυχὴν τὰ συμπτώ-
 ματα. ταῦτα οὖν πάντα τὰ διαλογίσματα <τὰ> περὶ ψυχῆς 68
 ἀνάγων τις ἐπὶ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις, μνημονεύων τῶν
 ἐν ἀρχῇ φηθέντων, ἱκανῶς κατόψεται τοῖς τύποις ἐμπειριη-
 μένα εἰς τὸ κατὰ μέρος ἀπὸ τούτων ἐξακριβοῦσθαι βεβαίως. 15

Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ σχήματα καὶ τὰ χρώματα καὶ τὰ μεγέθη
 καὶ τὰ βάρη καὶ ὅσα ἄλλα κατηγορεῖται σώματος ὥσαντι συμ-
 βεβηκότα ἢ πᾶσιν ἢ τοῖς ὁρατοῖς καὶ κατὰ τὴν αἰσθησιν
 αὐτοῖς γνωστοῖς, οὐδ' ὥς καθ' ἑαυτὰς εἰσι φύσεις δοξαστίον 20

1 τῆς . . . τῶν om. Φ | παρειαρμένων (μερῶν τῆς ψυχῆς) Φ
 2 εἴτα] ἢ Φ (ἦτε καὶ Gass.) | ἐμπιπτόντων F ἐνπιπτόντων Giu.
 ad Lucr. IV 904sq. | πογγμοῖς BP¹Co ἰσογμοῖς F ἰσοκαρμένοις
 Zf, γρ in mg. P² σπορίμοις Φ πόροις Ambr. ἰσισμοῖς Us.
 3 γι δεῖ . . . 8 παρέχεται om. Φ + λέγομεν scri., cf. p. 20, 16.
 21, 11 etc.: λέγει γὰρ Q λέγω Schb. λέγω δὲ 'Eulocia' | λέγει
 γὰρ . . . 5 ὁμίλιαν ut 'scholium' in mg. pos. Us., at cf. p. 20, 14,
 <λέγεται> [λέγει . . . ὀνόματος] Heidel, hiatus scholion intruso
 procreatum Lortzing explorare studuit inserendo post τὸ ἄσώμα-
 τον <οὐ δεῖ κατηγορεῖν τῆς ψυχῆς> 6 ἑαυτὸ ex ἑαυτ' F
 ἑαυτὸν ceteri 7 ἑαυτὸν Zf | τὸ] τι Leop. | πλὴν <ἐπὶ> τοῦ Mei.

8 ματαιῶνται BP¹CoF ματαιάζουσαι ZfΦ ματαῶνται Us. |
 9 ἂν ἰδύνατο BC² ἀνιδύνατο P¹ 10 οὔτε Q ἢ Φ 'fort. οὐδὲ'
 Us. 11 διαλαμβάνομεν (Alidobr.) Mei.: διαλαμβάνει QΦ συμ-
 βαινει Us. | συμπτώματα: cessat Φ 12 τὰ ἴσα Us. | περὶ ψυχῆς
 om. Zf, del. Arndt 14 συμπεριεῖ. B 15 <καὶ τὰ> κατὰ μέρος
 Us. <τὰ> κ. μ. Gass. 17 βάρη Us.: βάρει ἢ Q | ὥσαντι συμ-
 βεβηκότα P. Galesius: ὥς ἂν εἰς αὐτὰ βεβηκότα Q 18 κατὰ
 τιν' αἰσθησιν? 19 αὐτῶν P² (Giu., Lucr. IV p. 318) αὐτῆς
 Mei. σώματος Us., an ἡμῖν? cf. p. 21, 9sq. | γνωστὰ Us.

περί αὐτὸ δυνάμειος κατὰ τὴν κίνησιν σύμπτωμα αἰσθητικὸν
 εὐθὺς ἀποτελοῦν ἑαυτῷ ἀπειδίδου κατὰ τὴν ὁμοίησιν καὶ
 65 συμπαθήσαν καὶ ἐκείνῳ, καθάπερ εἶπον. Διὸ δὴ καὶ ἐνυπάρ-
 χουσα ἡ ψυχὴ οὐδέποτε ἄλλου τινὸς μέρους ἀπηλλαγμένου
 5 ἀναισθητεῖ· ἀλλ' ἂν καὶ ταύτης ἐκναπόληται τοῦ στεγάζον-
 τος λυθέντος εἴθ' ὅλου εἴτε καὶ μέρους τινός, εἴαν περ διαμένη,
 σώξει τὴν αἴσθησιν. τὸ δὲ λοιπὸν ἔθροισμα διαμένον καὶ
 ὅλον καὶ κατὰ μέρος οὔκ ἔχει τὴν αἴσθησιν ἰαίνου ἀπηλ-
 λαγμένου, ὅσον ποτὶ ἴσται τὸ συνταῖνον τῶν ἀτόμων πλῆθος
 10 εἰς τὴν τῆς ψυχῆς φύσιν. Καὶ μὴν καὶ λυομένου τοῦ ὅλου
 ἄθροίσματος ἡ ψυχὴ διασπαίρεται καὶ οὐκέτι ἔχει τὰς αὐτὰς
 60 δυνάμεις οὐδὲ κινεῖται, ὥστε οὐδ' αἴσθησιν κέκτηται. οὐ γὰρ
 οἶόν τε νοεῖν αὐτὸ αἰσθανόμενον μὴ ἐν τούτῳ τῷ συστήματι
 καὶ ταῖς κινήσεσι ταύταις χρῶμενον, ὅταν τὰ στεγάζοντα καὶ
 15 περιέχοντα μὴ τοιαῦτα ᾖ, ἐν οἷς νῦν οὕσα ἔχει ταύτας τὰς
 κινήσεις. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε (λέγει ἐν ἄλλοις καὶ ἐξ ἀτόμων
 αὐτὴν συγκρίσθαι λειοτάτων καὶ στρογγυλωτάτων, πολλὰ τινα
 διασφρουσῶν τῶν τοῦ πυρός· καὶ τὸ μὲν τι ἄλογον αὐτῆς, ὃ τῷ
 λοιπῷ παρεσπάρθαι σώματι· τὸ δὲ λογικὸν ἐν τῷ θώρακι, ὥς
 20 δῆλον ἐκ τε τῶν πρόβων καὶ τῆς χρᾶτος. ὅτινον τε γίνεσθαι τῶν

1 αὐτὸ B¹PCoFΦ αὐτῷ B¹Zf | δύνῃσιν FP¹ (ἐν mg. εἶχε κί-
 νησιν) δύνῃσιν Zf + καὶ (alt.) om. F, Φ sed loco contracto + τινὸς
 ἄλλου B 5 ἀναισθητεῖ(ν) Φ ἀναισθητεῖ iam Schn.: ἀναισθησεῖ
 B ἀναισθησεῖα reliqui ἀναισθητήσιν Kuehn | ἀλλ' ἂν FP² ἀλλὰ
 ἂν BP¹CoZf ἀλλ' ἂν Φ | ταύτης Us.: ταύτη Q αὐτῇ Φ, sic
 Mei. | ἐκναπόληται PF ἐκναπόλλεται BCo συνεκναπόληται Φ
 6 εἴθ' ... τινός del. Hrieger 7 σώξει αὐτῇ: ὁξύν Q ὁξύνει Φ
 ἔξει Us., sed ἔχει habes S. 11 | τὸ δὲ ... + αἴσθησιν om. Zf
 8 καὶ κατὰ FΦ κατὰ BPCo καὶ Us. 10 λυομένου B διαλυο-
 μένου F 11 καὶ οὐκέτι] οὐθ' οὐκέτι B¹ οὐθ' οὐ εἰρηνα B² et
 ἐν mg. pos. εἰδ οὐ 12 κέκτηται P¹CoΦ οὐ κέκτηται B
 13 αὐτὸ] τὸ Us. αὐτὴν et αἰσθανόμενῃν, χρῶμενῃν Mei., fort.
 recte cf. τα. 15 οὕσα | <ὅν> ἐν Us. 14 καὶ (pr.) om. FP²Zf
 16 Scholion recte deponatur Schn. 17 στρογγυλωτάτων B, P¹ ante
 corr., F 18 μὲν τι Φ, idem iam Cob.: μέντοι Q 19 παρε-
 σπάρθαι Schn.: παρσπάρθη B¹ παρσπαρθεῖ B¹PCof παρσπα-
 ρθεῖ Zf παρσπαρθεῖται Φ cf. Ait. p. 390 Di. Dox. | θώρακι]
 σώματι Zf, γρ ἐν mg. P²

ὥς ἄρα καὶ οἱ διὰ λόγου θεωρητοὶ χρόνοι τὸ συνεχὲς τῆς
φορᾶς ἔχουσιν, οὐκ ἀληθὲς ἔστιν ἐπὶ τῶν τοιούτων· ἐπεὶ τὸ
γε θεωρούμενον πᾶν ἢ καὶ ἐπιβολὴν λαμβανόμενον τῇ δια-
νοίᾳ ἀληθὲς ἔστι.

Μετὰ δὲ ταῦτα δεῖ συνορᾶν ἀναφέροντα ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις 63
καὶ τὰ πάθη — οὕτω γὰρ ἡ βιβαιοτάτη πίστις ἴσται —, ὅτι
ἡ ψυχὴ σῶμά ἐστι λεπτομερὲς παρ' ὅλον τὸ ἄθροισμα
παρασπαρμένον, προσεμφερίστατον δὲ πνεύματι θερμοῦ τινα τὸ
κρᾶσιν ἔχοντι καὶ πῇ μὲν τούτῳ προσεμφερές, πῇ δὲ τούτῳ
ἔστι δέ τι μέρος πολλὴν παρακλίνασθαι εἰληφὸς τῇ λεπτομερείᾳ 10
καὶ αὐτῶν τούτων, συμπαθὲς δὲ τούτῳ μᾶλλον καὶ τῷ λοιπῷ
ἄθροίσματι· τοῦτο δὲ πᾶν αἰ δυνάμεις τῆς ψυχῆς δηλοῦσαι
καὶ τὰ πάθη καὶ αἰ ἐκινηθεῖν καὶ αἰ διανοήσεις καὶ ὧν
στερούμενοι θυγίσκομεν. Καὶ μὴν καὶ ὅτι ἔχει ἡ ψυχὴ τῆς
αἰσθήσεως τὴν πλείστην αἰτίαν δεῖ κατέχειν· οὐ μὴν εἰλήφει 64
ἂν ταύτην, εἰ μὴ ὑπὸ τοῦ λοιποῦ ἄθροίσματος ἰσχυράζετο 12
πῶς. τὸ δὲ λοιπὸν ἄθροισμα παρασκευάσαν ἐκείνη τὴν
αἰτίαν ταύτην μετέλθει καὶ αὐτὸ τοιούτου συμπτώματος
παρ' ἐκείνης, οὐ μέντοι πάντων ὧν ἐκείνη κέκεται· διὸ
ἀπαλλαγείσης τῆς ψυχῆς οὐκ ἔχει τὴν αἰσθεῖν. οὐ γὰρ αὐτὸ 13
ἐν ἑαυτῷ ταύτην ἐκείνη τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἐτέρῳ ἄρα συγ-
γεγεννημένῳ αὐτῷ παρασκευάζει, ὃ διὰ τῆς συντελισθείσης

7 τὴν ψυχὴν φασὶ σῶμα λεπτομερὲς εἰ πως sequentiur ex-
cerpsit Φ B κατασπαρμένον F | πνεύματι BF¹Co Φ σπέρματι
Ff γρ in mg. P¹ σπέρμα τι Z 10 ἴσται δὲ τι μέρος Woltjer: ἴσται
δὲ τὸ μέρος QΦ ἴσται δὲ τὸ μέρος Leop. ἴσται δὲ τὸ <γ> μέρος
Diels, nisi excidit mentio tertiae ex quattuor partibus animae,
τοῦ ἀερώδους (Cruen., Rh. Mus. LXI, 415); cf. Imer. III 241,
Aëtius p. 388, 11 Di. Doz. 11 τούτῳ 'haud scio an τούτῳ sit
pro διὰ τοῦτο' Schn. (Us.) | καὶ Q ἢ Φ ut olim Car. Fr. Her-
mann, neque melius 12 δηλοῦσαι (Aldobr.) Gaza: δῆλον Q δη-
λονότι Φ δῆλον <ποιεῖν> Brieger ἰδῆλον Leop. 14 στερούμενοι
BFP¹ in linea, Φ στερούμενοι CoZf, P¹ et iocriū. P¹ 15 μὴ μὲν
Φ 11 παρασκευάσαι B | ἐκείνη BFCo Φ om. YZf 13 τοιοῦτο
(-τὸ B¹) τοῦ BFP¹Co 11 ἑτέρον ἄρα συγγεγεννημένον Us. ad e.
c. 17 sq. H αὐτὸ cod. H | ante δ in B duas litt. evanidas, δ om. Zf

νην εἰς ἄπειρον καὶ μίαν τὴν κάτω, ἃν καὶ μυριάκις πρὸς τοὺς πόδας τῶν ἑπάνω τὸ παρ' ἡμῶν φερόμενον <εἰς> τοὺς ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν τόπους ἀφικνῆται ἢ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῶν ὑποκάτω τὸ παρ' ἡμῶν κάτω φερόμενον· ἡ γὰρ ὅλη φορὰ οὐδὲν ἧτιον ἑκατέρω ἑκατέρω ἀντικειμένη ἐκ' ἄπειρον νοεῖται.

- 61 Καὶ μὴν καὶ ἰσοταχεῖς ἀναγκαῖον τὰς ἀτόμους εἶναι, ὅταν διὰ τοῦ κενοῦ εἰσφέρωνται μηδενὸς ἀντικόπτοντος, οὔτε γὰρ τὰ βαρέα θάπτον οἰσθήσεται τῶν μικρῶν καὶ κοῦφων, ὅταν γε δὴ μηδὲν ἅπαντ' αὐτοῖς· οὔτε τὰ μικρὰ τῶν μεγάλων, 10 πάντα πόρον σύμμετρον ἔχοντα, ὅταν μηδὲν μηδὲ ἐκείνοις ἀντικόπη· οὐθ' ἢ ἄνω οὐθ' ἢ εἰς τὸ πλάγιον διὰ τῶν κρούσεων φορὰ, οὐθ' ἢ κάτω διὰ τῶν ἰδίων βαρῶν. ἔφ' ὅποσον γὰρ ἂν κατίσχη ἑκάτερον, ἐπὶ τοσοῦτον ἄμα νοήματι τὴν φορὰν σχήσει, ἕως ἀντικόψη ἢ ἔξωθεν ἢ ἐκ τοῦ ἰδίου βάρους πρὸς 62 τὴν τοῦ πλήξαντος δύναμιν. Ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ τὰς συγκρί- 15 σεις θάπτων ἑτέρα ἑτέρας ῥηθήσεται τῶν ἀτόμων ἰσοταχῶν οὐδὼν, τῷ ἔφ' ἵνα τόπον φέρισθαι τὰς ἐν τοῖς ἀθροίσμασιν ἀτόμους [καὶ] κατὰ τὸν ἱλαχίστον συνεχῇ χρόνον, εἰ <καὶ> μὴ ἔφ' ἵνα κατὰ τοὺς λόγῳ θεωρητοὺς χρόνους· ἀλλὰ πυκνὸν 20 ἀντικόπτουσιν, ἕως ἂν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν τὸ συνεχὲς τῆς φορᾶς γίνηται. τὸ γὰρ προσδοξαζόμενον περὶ τοῦ ἀοράτου,

2 <εἰς> add. *Us.* 4 οὐδὲν *F* | ἑκατέρω om. *FZf*, expu. *P*² 7 φέ-
ρονται *Schn.* p. 81 *Brieger*, at vid. *Giu.*, *Lucr.* I p. 100, 2 | μηδε-
νός *B* μηδενός ceteri 8 <μεγάλα καὶ> βαρέα prop. *Us.* | μικρῶν

καὶ del. *Gass.* 9 δὴ] δὲ *Z²f* | ἅπαντ' *B* (ἅπαν) *P¹Co* (ἅπαντα)
F ἅπαντ' *P²Zf* | <βραδύτερον> τῶν μεγάλων *Us.* falso
12 φορὰ *P¹* | αἱ κάτω *BP¹Co* 13 ἑκατέρω *Ω*, corr. *Us.* | το-
σοῦτων *B* τοσοῦτο *F* 14 σχήσει *BZf* | <ἄν τι> ἀντικόψη *Us.*
15 μὴ καὶ] μὴδὲ *Z²f* μὴ οὐδὲ *Huc.* (*Aldob.*) 16 <οὐ> θάπ-
των *Us.* | θάπτων *Z²f* θάπτων reliqui | οἰσθήσεται *Kuehn*
17 τῷ καὶ τὸ *F* τῷ <μὴ> *Heinze G. G.* A 1898, 265 18 καὶ prius
del. *Us.* | τῶν ἱλαχίστων *BP¹CoF* ἱλαχίστων omisso artic. *Zf*, corr.
Mei. | εἰ <καὶ> μὴ scri.: εἰ μὴ *Ω* ἢ μὴ *Us.* εἰ καὶ *Heinze*
19 κατὰ . . . χρόνους in marg. infer. ut 'glagema' ad πυκνὸν ἀντι-
κόπτουσιν colloc. *Us.*, ante κατὰ ins. <καὶ ὅταν συνεχῇ ἔξωθεν κίνη-
σιν ἢ μὴ συνεχῇ> v. *Arnim* tradita accipienda 20 ἀντικόπτουσιν
Gass.: ἀντικόπτουσιν *Ω* cf. p. 4, 12 | τὸ κατ' *B¹* 21 γίνηται *Zf*

EPISTULA PRIMA AD HERODOTUM

Επίκουρος Ἡροδότῳ χαίρειν.

p. 2 U.
35

Τοῖς μὴ δυναμένοις, ὧ Ἡρόδοτε, ἑκάστα τῶν περὶ φύσεως ἀναγεγραμμένων ἡμῖν ἐξακριβοῦν μηδὲ τὰς μείζους τῶν συν-
 τεταγμένων βίβλους διαθρεῖν ἱστορίῃ τῆς ὅλης πραγματείας
 εἰς τὸ κατασχεῖν τῶν ὀλοσχερωτάτων δοξῶν τὴν μνήμην ἱκα-
 νῶς αὐτοῖς παρισκεύασα, ἵνα παρ' ἑκάστου τῶν καιρῶν ἐν
 τοῖς κυριωτάτοις βοηθεῖν αὐτοῖς δύνωνται, καθ' ὅσον ἂν
 ἐφάπτιωνται τῆς περὶ φύσεως θεωρίας. καὶ τοὺς προβεβηκό-
 τας δὲ ἱκανῶς ἐν τῇ τῶν ὅλων ἐπιβλέψει τὸν τύπον τῆς ὅλης
 πραγματείας τὸν κατιστοιχειωμένον δεῖ μνημονεύειν· τῆς γὰρ 10
 ἀθρόας ἐπιβολῆς πυκνὸν διόμεθα, τῆς δὲ κατὰ μέρος οὐχ
 ὁμοίως. βαδιστίον μὲν οὖν καὶ ἐπ' ἑκείνα συνεχῶς, ἐν <δὲ> 25
 τῇ μνήμῃ τὸ τοσοῦτο ποιητέον, ἅφ' οὗ ἢ τε κυριωτάτη ἐπι-
 βολὴ ἐπὶ τὰ πρόγματα ἴσται καὶ δὴ καὶ τὸ κατὰ μέρος ἀκρί-
 βωμα πᾶν ἐξευρήσεται, τῶν ὀλοσχερωτάτων τύπων τὸ παρρη- 30
 λημμένων καὶ μνημονευομένων· ἐπεὶ καὶ τῷ τετελειωουργημέ- 35
 νῳ τοῦτο κυριώτατον τοῦ παντός ἀκριβοῦς γίνεται, τὸ ταῖς
 ἐπιβολαῖς ὀξείας δύνασθαι χρῆσθαι καὶ πρὸς ἀπλᾶ στοιχειώ-

1 βίβλους U. 2 δοξῶν] δὲ δοξῶν BP'Co γὰρ δοξῶν U.
 3 αὐτοῖς Brieger αὐτοῖς Arndt | παρισκεύασα ἵνα P'Zf παρισκεύ-
 ασα[ι]· ἵνα F παρισκεύασα· ὧ BCo' παρισκεύασαν ὧ P'Co'
 παρισκευάσαμεν. ἵνα Arndt : δύνονται P' δύναιεν Zf δύναν-
 ται B? 6 προβεβηκότας Q corr. Cas. 10 καὶ del. Croen. |
 <καὶ> συνεχῶς D Arndt | ἐν <δὲ> τῇ μνήμῃ scri.: <καὶ> ἐν τῇ
 μν. (Aldobr.) Schn., Croen. ἐν τι μν. U., Index lect. Bonn.
 1880/1 p. VII cf. p. 27, 3 12 τὸ τοσοῦτο B'P'Co τὸ τοσοῦ-
 τον B' τοσοῦτο F τοσοῦτον P'Zf (om. TD) 16 τῶν τύπων
 BP'Co τύπων Nuern. cf. p. 19, 4 (τοῖς τύποις ἱστορικημέ-
 νων τύπων? | ἱστορικῶν TZ (ap. id?), f 18 τῷ τετελειωουργημένῳ
 scri.: τοῦ τετελειωουργημένου P'Co τοῦ τετελειωουργημένου BFZf
 19 ὀξείαις Byss.

ὁρατὰς ἀτόμους· ὃ οὐ θεωρεῖται γινόμενον οὐθ' ὅπως ἂν
 14 γένοιτο ὁρατὴν ἄτομος ἴσταιν ἱπνοῦσαι. Πρὸς δὲ τούτοις οὐ
 δεῖ νομίζειν ἐν τῷ ὁρισμένῳ σώματι ἀπείρους ὄγκους εἶναι
 οὐδ' ὀπηλίκους οὐν. ὥστε οὐ μόνον τὴν εἰς ἄπειρον τομὴν
 15 ἐπὶ τοῦλαττον ἀναιρετέον, ἵνα μὴ πάντα ἀσθενῇ ποιῶμεν κἀν
 ταῖς περιλήψεσι τῶν ἀθρόων εἰς τὸ μὴ δεῖ ἀναγκαζώμεθα τὰ
 ὄντα θλίβοντες καταναλίσκειν, ἀλλὰ καὶ τὴν μετάβασιν μὴ
 νομιστέον γίνεσθαι ἐν τοῖς ὁρισμένοις εἰς ἄπειρον μηδ' ἐ(πί)
 58 τοῦλαττον. οὔτε γὰρ ἥτοις, ἱπποδᾶν ἅπαρ τις εἴπῃ, ὅτι ἄπειροι
 16 ὄγκοι ἐν τινι ὑπάρχουσιν ἢ ὀπηλικοὶ οὐν, ἴσται νοῦσαι· πῶς
 τ' ἂν ἴτι τοῦτο πεπερασμένον εἴῃ τὸ μέγεθος; πελικοί γάρ
 τινες δὴλον ὥς οἱ ἄπειροί εἰσιν ὄγκοι· καὶ οὗτοι [ἐξ ὧν]
 ὀπηλικοὶ ἂν ποτε ᾤσιν, ἄπειρον ἂν ᾔην καὶ τὸ μέγεθος. ἄκρον
 τε ἔχοντος τοῦ πεπερασμένου διαληπτὸν, εἰ μὴ καὶ καθ' ἑαυτὸ
 18 θεωρητὸν, οὐκ ἔστι μὴ οὐ καὶ τὸ ἐξῆς τούτου τοιοῦτον νοεῖν
 καὶ οὕτω κατὰ τὸ ἐξῆς εἰς τοῦμπροσθεν βαδίζοντα εἰς τὸ
 58 17 ἄπειρον ὑπάρχειν καὶ τὸ τοιοῦτον ἀφικνέσθαι τῇ ἐννοίᾳ. τό
 τε ἐλέχσιον τὸ ἐν τῇ αἰσθήσει δεῖ κατανοεῖν ὅτι οὔτε τοι-
 οῦτόν ἴσταιν ὅλον τὸ τὰς μεταβάσεις ἔχον οὔτε πάντῃ πάντως
 19 ἁνόμοιον, ἀλλ' ἔχον μὲν τινα κοινότητα τῶν μεταβατῶν,
 διήληψιν δὲ μετῶν οὐκ ἔχον· ἀλλ' ὅταν διὰ τὴν τῆς κοινότη-

1 οὐδ' *Us.* 2 κἀν *Us.*: καὶ *Q.* 3 ἀθρόων *B* ἀτόμων *F*: καὶ
 τῶν ἀθροισμάτων 4 γίνεσθαι *Mei*: γινέσθαι *Q* cf. p. 23, 20 |
 μηδ' *καὶ Gata*: μηδὲ *Q.* v. *Arnim*, *Alm. d. k. Ak. d. Wiss.*
LVII (Wien 1907), p. 397 5 ὅπως ὁμ. *F*, *del. Gm.*, *Leop.*
ὅπως Schh. ἀπλῶς *Brieger* πῶς? 10 ἢ] οἱ *Us.* | πῶς τ'] ὅπως
Brieger, *Leop.* 11 πεπερασμένον τοῦτο *F*, *Zf* (-ων τοῦτο)
 12 αἱ ὁμ. *FP²Zf* | ἐξ ὧν ὁμ. *B* 13 ἦν] εἴη *Lortzing* 14 ἔχοντος
Gata: ἔχοντες *Q* | τὸ ἐπὶ πεπερασμένου *FP²* τὸ ὑποπεπερασμέ-
 νον *Zf* 15 θεωρητὸν *Co Schh.* p. 70: θεωρητέον *BPFZf* | οὐ
 ὁμ. *FP²Zf* 16 οὕτω *PCoF²Zf* τοῦτο *BF¹* | βαδίζοντες *CoF²*
 βαδίζοντι *Us.* (+ τοῦτο *supra*) | εἰς τὸ <τὸ> ἄπειρον *Leop.*, *del.*
Ko. 17 καὶ τὸ τοιοῦτον *scilicet*. (cf. v. *Arnim* p. 400): κατὰ
 τοιοῦτον *Q* κατὰ <τὸ> τοιοῦτον *Schh.* καὶ τοιοῦτον *Ko.* καὶ
 αὐτὸ τοῦτο v. *Arnim* καὶ αὐτὸ τοιοῦτον *Leop.* 18 πάντως
 ὁμ. *F* πάντος *Zf* 19 μεταβατῶν *Schh.*, *Us.*: μεταβάτων *Q*
 21 ὅταν *Cod.*: ὅτι *Q*

λουσιν, ἐπειδὴ περ δεῖ τι ὑπομένειν ἐν ταῖς διαλύσεσι τῶν συγκρίσεων στερὸν καὶ ἀδιέλπτον, ὃ τὰς μεταβολὰς οὐκ εἰς τὸ μὴ ὄν ποιήσεται οὐδ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλὰ κατὰ με- 11 ταθέσεις ἐν πολλοῖς, τινῶν δὲ καὶ προσόδους καὶ ἀφόδους. ὅθεν ἀναγκαῖον τὰ [μὴ] μετατιθέμενα ἄφθαρτα εἶναι καὶ τὴν 1 τοῦ μεταβάλλοντος φύσιν οὐκ ἔχοντα, ὅγκους δὲ καὶ σχηματισμοὺς ἰδίους· ταῦτα γὰρ καὶ ἀναγκαῖον ὑπομένειν. καὶ γὰρ 55 ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν μετασχηματιζομένοις κατὰ τὴν περιαίρεσιν τὸ σχῆμα ἐνυπάρχον λαμβάνεται, αἱ δὲ ποιότητες οὐκ ἐνυπάρχουσιν ἐν τῷ μεταβάλλοντι, ὥσπερ ἐκείνο καταλείπεται, ἀλλ' 10 ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἀπολλύμεναι. ἵκανὰ οὖν τὰ ὑπολειπόμενα ταῦτα τὰς τῶν συγκρίσεων διαφορὰς ποιεῖν, ἐπειδὴ περ ὑπολείπεσθαι γέ τινα ἀναγκαῖον καὶ <μὴ> εἰς τὸ μὴ ὄν φθείρισθαι.

Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ δεῖ νομίζειν πᾶν μέγεθος ἐν ταῖς ἀτόμοις 15 ὑπάρχειν, ἵνα μὴ τὰ φαινόμενα ἀντιμαρτυρῇ· παραλλαγὰς δὲ τινας μεγεθῶν νομιστίον εἶναι. βέλτιον γὰρ καὶ τούτου προσόντος τὰ κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις γινόμενα ἀποδοθῆσεται. πᾶν δὲ μέγεθος ὑπάρχειν οὔτε χρήσιμὸν ἴσθι πρὸς τὰς 56 τῶν ποιότητων διαφορὰς, ἀφίχθαι τε ἡμ' ἴδμε καὶ πρὸς ἡμᾶς το-

1 δεῖ B¹ δὲ Co ἀεὶ FZf γὰρ in mg. P¹ | ὑπομένει FZf γὰρ in mg. P¹ 2 στερὸν <ὄν> Leup. cf. p. 6, 8 3 κατὰ . . . μεταθέ[σεις] [] m¹ F, in rasmu suū τὰ μ¹ 4 ἐν πολλοῖς . . . 5 μετατιθ. om. F¹, suppl. in mg. F¹ 6 ἐν πολλοῖς scil. στερημένοις καὶ σώμασι: ἐκ πολλοῦ (TD)Zf μὲν πολλῶν Gass.; Ua. ἐν πολλοῖς: 'τινῶν . . . ἀφόδους' variam lectionem esse ad μεταθέσεις indicat; quem secutus est 'v. l.' accipiens μεταθέσεις (τινῶν), τινῶν δὲ x. πρ. x. d. Bignone, Atti d. Acc. di Tor. XLVII (1912) 687; cf. Lucretius I 675sq., Giussani I p. 6, II p. 24, p. 9, 13sq. | πρὸς ὅλους B | ἀφείλους B¹ ἀφ' ὅλου B¹ ἐφ' ὅλους Zf 5 μὴ del. Weil δὲ Ua 7 ταῦτα Mei.: τοῦτο Q | ὑποτιθέναι Ua 8 προαίρεσιν Zf γὰρ in mg. P¹ 9 ποιότητες οὐδὲν ἔπ. B 10 <ὅτι> ὥσπερ εἰ καταλείπονται Gass. 11 ἀπολλύμενα B ἀπόλλυνται Gass. 12 μὴ in. Aldobr., Kuchen 13 μὴν οὐδὲ ([οὐδ'] B¹) BFCof: μὴδὲ Zf | δεῖ Cas.: ἀεὶ Q 14 γινόμενα B 15 ὑπάρχειν (Aldobr.) Ua.: ὑπάρχον Q 16 ἡμ' ἴδμε Ua.: ἀφίχθαι Q

Ἄλλὰ μὲν καὶ τὸ ἀκούειν γίνεται θεύματος τινος φερο-
 μένου ἀπὸ τοῦ φωνοῦντος ἢ ἡχοῦντος ἢ ψαφοῦντος ἢ ὅπως
 δῆποτε ἀκουστικὸν πάθος παρασκευάζοντος. τὸ δὲ ρεῖσμα τοῦτο
 εἰς ὁμοιομερεῖς ὄγκους διασπείρεται, ἅμα τινὰ διασφύζοντας
 1 συμπαθεῖαν πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐνότητι ἰδιώτερον, διατείνου-
 σαν πρὸς τὸ ἀποστεῖλαν καὶ τὴν ἐπαλσθησὶν τὴν ἐπ' ἐκείνου
 ὥς τὰ πολλὰ ποιοῦσαν, εἰ δὲ μὴ γι, τὸ ἔξωθεν μόνον ἰνδῆσαν
 53 παρασκευάζουσαν· ἔνευ γὰρ ἀναφερομένης τινὸς ἐκείθεν συμ-
 παθείας οὐκ ἂν γίναιτο ἡ τοιαύτη ἐπαλσθησις. οὐκ αὐτὸν
 10 οὖν δεῖ νομίζειν τὸν αἴρα ὑπὸ τῆς προειμένης φωνῆς ἢ καὶ
 τῶν ὁμογενῶν σχηματίζεσθαι — πολλὴν γὰρ ἰνδῆσαν ἔξει
 τοῦτο πάσχων ὑπ' ἐκείνης —, ἀλλ' εὐθύς τὴν γινομένην
 πληγὴν ἐν ἡμῖν, ὅταν φωνὴν ἀφίωμεν, τοιαύτην ἔκθλιψιν
 ὄγκων τινῶν θεύματος πνευματώδους ἀποτελεστικῶν ποιῆσθαι,
 12 ἢ τὸ πάθος τὸ ἀκουστικὸν ἡμῖν παρασκευάζει.

Καὶ μὲν καὶ τὴν ὁσμὴν νομιστέον, ὥσπερ καὶ τὴν ἀκοήν
 οὐκ ἂν ποιεῖ οὐδὲν πάθος ἐργάσασθαι, εἰ μὴ ὄγκοι τινὲς ἦσαν
 ἀπὸ τοῦ πράγματος ἀποφερόμενοι σύμμετροι πρὸς τοῦτο τὸ
 αἰσθητήριον κινεῖν, οἳ μὲν τοιοῖς τεταραγμένως καὶ ἀλλοτρίως,
 20 οἳ δὲ τοιοῖς ἀταράχως καὶ οἰκείως ἔχοντες.

54 Καὶ μὲν καὶ τὰς ἀτόμους νομιστέον μηδεμίαν ποιότητα
 τῶν φαινομένων προσφέρεσθαι πλὴν σχήματος καὶ βάρους
 καὶ μεγέθους καὶ ὅσα ἐξ ἀνάγκης σχήματος συμφυῆ ἴσιν.
 ποιότης γὰρ πᾶσα μεταβάλλει· αἱ δὲ ἄτομοι οὐδὲν μεταβάλ-

1 θεύματος Gase: πνεύματος Q 2 κατασκευάζοντος FP³Zf
 3 διασφύζοντας P³(WQ:CaZf διασφύζοντα BP¹ διασφύζουσα F
 4 ἰδίῳ τρόπῳ B¹ ut videtur 5 [π'] ἀπ' Zf 7 ὥς τὸ πολλὰ
 BP³Ca ὥς τὸ εἶδος 'Γίσιμα αὐτὸ ἀποστεῖλαν' Us. immerito |
 ποιοῦντας Us. 8 παρασκευάζοντας Us. 10 νομίζειν: Demo-
 critum cogitat 11 ερ ζει B¹ ἰνδῆσαν ἔξει explevit B³
 ἐφ(τ)θεῖανέξει P¹ 12 πάσχων B¹F πάσχειν Mei. 13 ἐκθλίψιν
 Brieger: ἐκίχθη B ἐκίχθη P³Ca ex FP³Zf 14 ὄγκων τινῶν
 P³Ca ὄγκων τινος B, Us. τιναν ὄγκων FP³Zf | ἀποτελεστικὴν Us.
 17 πάθος οὐδὲν FZf 18 πρὸς τὸ τοῦτο (TD)Zf consuetudo
 ab editoribus recepta 19 σχήματι Kuehn | καὶ συμφυῆ P³Z
 24 οὐδὲν Zf οὐδὲ ceteri

μορφὴ ἔστιν αὕτη τοῦ στεριμνίου, γινόμενη κατὰ τὸ ἔξῃς
 πύκνωμα ἢ ἐγκατάλειμμα τοῦ εἰδώλου· τὸ δὲ ψεῦδος καὶ τὸ
 διημαρτημένον ἐν τῷ προσδόξαζομένῳ αἰεὶ ἔστιν. (. . . ἐπιμαρ-
 τυρηθῆσθαι ἢ μὴ ἀντιμαρτυρηθῆσθαι, εἴτ' οὐκ ἐπιμαρτυρο-
 μένον <ἢ ἀντιμαρτυρομένον> κατὰ τινα κίνησιν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς
 συντημένην τῇ φανταστικῇ ἐπιβολῇ, διάληψιν δὲ ἔχουσιν, καθ'
 ἣν τὸ ψεῦδος γίνεται.) ἢ τε γὰρ ὁμοιότης τῶν φαντασμάτων
 οἷοντι ἐν εἰκόνι λαμβανομένων ἢ καθ' ὕπνους γινομένων ἢ
 κατ' ἄλλας τινὰς ἐπιβολὰς τῆς διανοίας ἢ τῶν λοιπῶν κριτη-
 ρίων οὐκ ἂν ποτε ὑπῆρχε τοῖς οὐαί τε καὶ ἀληθείαι προσαγορευο-
 μένοις, εἰ μὴ ἦν τινα καὶ ταῦτα πρὸς ᾧ βάλλομεν· τὸ δὲ
 διημαρτημένον οὐκ ἂν ὑπῆρχεν, εἰ μὴ ἐλαμβάνομεν καὶ ἄλλην
 τινὰ κίνησιν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς συντημένην μὲν <τῇ φανταστικῇ
 ἐπιβολῇ>, διάληψιν δὲ ἔχουσιν· κατὰ δὲ ταύτην [τὴν συντη-
 μένην τῇ φανταστικῇ ἐπιβολῇ, διάληψιν δὲ ἔχουσιν], ἴαν μὲν
 μὴ ἐπιμαρτυρηθῇ ἢ ἀντιμαρτυρηθῇ, τὸ ψεῦδος γίνεται· ἴαν
 δὲ ἐπιμαρτυρηθῇ ἢ μὴ ἀντιμαρτυρηθῇ, τὸ ἀληθές. καὶ ταύ-
 την οὖν σφόδρα γε δεῖ τὴν δόξαν κατέχειν, ἵνα μήτε τὰ κρι-
 τήρια ἀναιρεῖται τὰ κατὰ τὰς ἐναργείας μήτε τὸ διημαρτη-
 μένον ὁμοίως βιβαιούμενον πάντα συντοράττη.

ἢ ἐγκατάλειμμα τοῦ Z¹f ἐγκαταλείμματος FZ¹ ἐγκαταλείμ-
 ματος B ἐγκαταλείμματος PCo ἢ additamenti reliquias olim ex
 margine intrusas agnoverunt Rorai (. . ἐπιμαρτυρομένου), Us.
 (κατὰ . . . γίνεται), Merbach | <ἐν τῷ προσμένοντι> ἐπιμαρτυ-
 ρηθῆσθαι (cum Schn.) Us., sed cf. Natorp, Forsch. z. Gesch. d.
 Erk. 227 ἢ <ἢ ἀντιμαρτυρομένου> Us. | τινα κίνησις Us. τὴν
 κίνησιν Menage: τὴν ἀκίνητον Q ὁ ἔχουσιν Gass.: ἔχουσιν Q
 ἢ φαντασιῶν Cod., Merbach, De Ep. conon. p. 37 φαντασμάτων
 Mei. ὁ οἶον ἢ Us. | λαμβανομένου B¹ ut videtur | γινομένου
 BP¹Co 11 ταῦτα sunt ipsa corpora, quae simulacra emittunt:
 τοιαῦτα Gass. | πρὸς ᾧ βάλλομεν F πρὸς ὃ βάλλομεν BPCoZf
 πρὸς ᾧ ἐπιβάλλομεν Schn. προσβαλλόμενα Us., Sandgathe, Wahrh.,
 d. Krit. Exp. 63, 1 | δὲ] τε Us. cf. v. 11 12 <τῇ φανταστικῇ
 ἐπιβολῇ> Us. 14 κατὰ . . . 15 ἔχουσιν cm. Zf 14 τὴν συντη-
 μένην . . . 15 ἔχουσιν] 'Glossema' Us., immo tamquam correctio
 τα. 13 delenda 15 ἔχουσιν P¹ ἔχουσιν BP¹Co ἔχουσαι F
 19 ἐναργείας Gass.: ἐνεργείας Q 20 πάντα B

σφάζουσα τὴν ἐπὶ τοῦ στερεομένου θίσιν καὶ τάξιν τῶν ἀτόμων ἐπὶ πολὺν χρόνον, εἰ καὶ ἐνίοτε συγχυομένη ὑπάρχει, καὶ συστάσεις ἐν τῷ περιέχοντι ὀξεῖαι διὰ τὸ μὴ δεῖν κατὰ βάρους τὸ συμπλήρωμα γίνεσθαι, καὶ ἄλλοι δὲ τρόποι τινὲς γεννητικοὶ τῶν τοιούτων φύσεών εἰσιν. οὐδὲν γὰρ τούτων ἀντιμαρτυρεῖται ταῖς αἰσθήσεσιν, ἃν βλέπη τις, τίνα τρόπον τὰς ἐναργείας [ἵνα] καὶ τὰς συμπαθείας ἀπὸ τῶν ἔξωθεν πρὸς ἡμᾶς ἀνοίσει.

49 Δεῖ δὲ καὶ νομίζειν ἐπεισιόντος τινὸς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν τὰς
μορφὰς ὁρᾶν ἡμᾶς καὶ διανοεῖσθαι· οὐ γὰρ ἂν ἐναποσφρα-
γίσαιτο τὰ ἔξω τὴν ἑαυτῶν φύσιν τοῦ τε χρώματος καὶ τῆς
μορφῆς διὰ τοῦ ἀέρος τοῦ μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ κείνων, οὐδὲ
διὰ τῶν ἀκτίνων ἢ ὧν δήποτε ρευμάτων ἀφ' ἡμῶν πρὸς
ἐκεῖνα παραγινομένων, οὕτως ὥς τύπων τινῶν ἐπεισιόντων
12 ἡμῖν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ὁμοχρόων τε καὶ ὁμοιομόρφων κατὰ
14 τὸ ἐναρμότιον μέγεθος εἰς τὴν ὄψιν ἢ τὴν διάνοιαν, ὡς
50 ταῖς φοραῖς χρωμένων, εἴτα διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοῦ ἐνδὸς
καὶ συνεχοῦς τὴν φαντασίαν ἀποδιδόντων καὶ τὴν συμπαθείαν
ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου σωζόντων κατὰ τὸν ἐκεῖθεν σύμμετρον
16 ἐπιρρισμὸν ἐκ τῆς κατὰ βάρους ἐν τῷ στερεομένῳ τῶν ἀτόμων
πύκνωσος. καὶ ἢν ἂν λάβωμεν φαντασίαν ἐπιβλητικῶς τῇ δια-
νοίᾳ ἢ τοῖς αἰσθητηρίοις εἴτε μορφῆς εἴτε συμβεβηκότων,

ἡ ἀντιμαρτυρεῖται Brieger, Us., Weil: ἀντιμαρτυρεῖ BPCoZf
αὐτοῦ F 7 ἐναργείας Ω, corr. Gava. | ἵνα deleat dubia me-
la: τίνα Us. τίνα post καὶ post. Heidel 8 ἀνοίση PCoFZf
ἐπεισιόντος F ἐπισιόντος B | ἔξω F ἔξωθεν <τυπώματος>
Crosn. 10 ἂν ἐναποσφραγίσαιτο Cobet: ἂ μὲν ἀποσφρ. BPCoFZf
ἂν ἀποσφρ. Zf 11sq. contra Democritum dicit 12sq. contra
Empedoclem et alios (Dozogr. Gr. p. 403; Geminus laudatus a
Crosnerto, Rh. M. LXII 128) | τῶν] τινῶν Us. | οἷων δήποτε
'P'Zf οἷον δήποτε F 14 παραγινομένων BF | ad 14sq. cf. Ep.
II φέσ. II in Pap. Herc 1010 (V. H.² VI 758sq.). 15 ὁμο-
χρόων Rossi: ἀπὸ χροῶν Ω 16 ὡς Byw. ut p. 3, 18
18 ἀποδιδόντων Us.: ἀποδιδόντος Ω 19 σωζόντων Us.: σώζον-
τος Ω 21 πύκνωσος cod. TD π[ύκνωσος] B' πύκνωσος PCoFZf |
ἂν λάβωμεν cod. TD ἀναλάβωμεν BPCoFZf

γινομένη πᾶν μήκος περιληπτὸν ἐν ἀπειροσθένῳ χρόνῳ συν-
 τιλεῖ. βράδους γὰρ καὶ τάχους ἀντικοπή καὶ οὐκ ἀντικοπή
 ὁμοίωμα λαμβάνει. οὐ μὴν οὐδ' ἄρα κατὰ τοὺς διὰ λόγου 47
 θεωρητοὺς χρόνους αὐτὸ τὸ φερόμενον σῶμα ἐπὶ τοὺς πλείους
 τόπους ἀφικνεῖται — ἀδιανόητον γάρ —, καὶ τοῦτο συναφ-
 1 κνούμενον ἐν αἰσθητῷ χρόνῳ ὅθεν δῆποθεν τοῦ ἀπείρου οὐκ
 ἐξ οὗ ἂν περιλάβωμεν τὴν φορὰν τόπου ἴσται ἀφιστάμενον·
 ἀντικοπῇ γὰρ ὅμοιον ἴσται, πᾶν μέχρι τοσούτου τὸ τάχος τῆς
 φορᾶς μὴ ἀντικοπὴν καταλίπωμεν. χρήσιμον δὲ καὶ τοῦτο
 κατασχεῖν τὸ στοιχεῖον. εἴθ' ὅτι τὰ εἰδῶλα τοῖς λεπτότησιν 10
 ἀνυπερβλήτοις κίχρηται, οὐθὲν ἀντιμαρτυρεῖ τῶν φαινομένων·
 ὅθεν καὶ τάχῃ ἀνυπερβλήτα ἔχει, πάντα πόρον σύμμετρον
 ἔχοντα πρὸς τὸ ἀπείρῳ αὐτῶν μηθὲν ἀντικόπτειν ἢ ὀλίγα 11
 ἀντικόπτειν, πολλαῖς δὲ καὶ ἀπείροις εὐθὺς ἀντικόπτειν τι.
 πρὸς τε τοῦτοις, ὅτι ἡ γένεσις τῶν εἰδώλων ἄρα νοήματι 48
 συμβαίνει. καὶ γὰρ φεῦσις ἀπὸ τῶν σωμάτων τοῦ ἐπιπολῆς 12
 συνεχῆς, οὐκ ἐπίδηλος σημειώσαι διὰ τὴν ἀνταναπλήρωσιν,

2 βραδύτης FP¹Zf 3 οὐδ' οὐθ' Us. 4 αὐτὸ τὸ περὶ·
 κατὰ τὸ Ω τὸ κάτω Mei. καὶ τὸ Us. | τοὺς del. Schh.
 5 καὶ τοῦτο cum superioribus coniu. hideri, editores | συναφ.]
 οὐτ' ἀφ. Us. (οὐτε) συναφ. Gissel. οὐδ' ἀφ. Ko. 6 ὅθενδὲ
 ποτε FP¹Zf 7 τούτου B 8 φ. B¹ φθορᾶς Zf | ἀντι-
 κοπὴν περὶ: ἀντικοπίον B ἀντικοπίον P¹ ἀντικοπίον FP¹Zf
 ἀντικοπίον Co ἀντικοπιόμενον Meibom. cf. Cram., Rh. Mus.
 LXI (1906), 415 ἀντικόπτον vel ἀντίκοπον Us. | καταλίπω-
 μεν] λίπτω μὲν B cum lacuna, om. Zf | χρήσιμον . . . 10 τὰ
 εἰδῶλα] χρῆς [δ' ἢ καὶ τοῦτο καὶ . . . τὸ στοιχεῖον
 εἴθ'] τὰ εἰδῶλα B: [] a B¹ scripta sunt in spatio vacuo
 10 μῆρ: cf. reliquias hideri II Π. φέσις apud Scott, Journ.
 of phil. XIII p. 289 μῆρ. 11 ἀνυπερβλήτως B | οὐθὲν] ὅθεν
 FZf, γρ in mg. P¹ 12 ἢ ὅθεν FZ¹ ἢ ὅτι Z¹f 13 τὸ ἀπεί-
 ρους περὶ: τῷ ἀπείρῳ Ω τῷ (τῷ) ἀπείρῳ Mei. (τὸ) τῷ ἀπείρῳ
 Teicari, Ko., qui etiam αὐτῶν (ἐπιπολήσιν) προση. |
 αὐτῶν om. F | ἢ ὀλίγα ἀντ. om. B 14 πολλαῖς: atomos simulac-
 rorum cogitat 15 ἐπιπολῆς Z¹f (ἐπὶ) πολλῆς reliqui 16 συνεχῆς
 Romi: συνεχῆς γρ in mg. P¹ συνεχῆς BP¹CoFZ¹ συνεχῆς Z¹f | ὅτι
 ἐπίδηλος om. FZf | ἢ μειώσει FZf γρ in mg. P¹ τῇ μειώσει Us.
 κίσθηται Mei.

ἀρχὴ δὲ τούτων οὐκ ἔστιν, αἰδίων τῶν ἀτόμων οὐδὲν καὶ τοῦ
κενοῦ. (φησὶ δ' ἐνδοσίῳ μηδὲ ποιότητά τινα περὶ τὰς ἀτόμους
εἶναι πλὴν σχήματος καὶ μεγέθους καὶ βάρους· τὸ δὲ χρῶμα
παρὰ τὴν θέσιν τῶν ἀτόμων ἀλλάττεσθαι ἐν ταῖς ἀσάδεια σται-
1 χειώσεσσι φησι. πᾶν τε μέγεθος μὴ εἶναι περὶ αὐτῆς· οὐδέποτε
2 γοῦν ἄτομος ὥφθη αἰσθῆσαι.)

45 Ἡ τοσαύτη δὴ φωνὴ τούτων πάντων μνημονευομένων τὸν
ἱκανὸν τύπον ὑποβάλλει <ταῖς περὶ> τῆς τῶν ὄντων φύσεως
ἐπινοίας.

10 Ἀλλὰ μὴν καὶ κόσμοι ἄπειροί εἰσιν, οἳ θ' ὅμοιοι τούτῳ
καὶ ἀνόμοιοι. αἷ τε γὰρ ἄτομοι ἄπειροι οὔσαι, ὥς ἄρτι ἀπε-
δείχθη, φέρονται καὶ κορρωτάτω. οὐ γὰρ κατανήλωνται αἱ
τοιαῦται ἄτομοι, ἐξ ὧν ἂν γένοιτο κόσμος ἢ ὑφ' ὧν ἂν
ποιηθείη, οὔτ' εἰς ἓνα οὔτ' εἰς πεπρασμένους, οὔθ' ὅσαι
12 τοιοῦτοι οὔθ' ὅσαι διάφοροι τούτοις. ὥστε οὐδὲν τὸ ἐμποδο-
στατῆσθόν ἐστι πρὸς τὴν ἀπειρίαν τῶν κόσμων.

46 Καὶ μὴν καὶ τύποι ὁμοιοσχήμονες τοῖς στερεμνίοις εἶδὲ,
λεπτύτησιν ἀπύχοντες μακρὰν τῶν φαινομένων. οὔτε γὰρ συ-
στάσεις ἀδυνατοῦσιν ἐν τῷ περιέχοντι γίνεσθαι τοιαῦται οὔτ'
20 ἐπιτηδειότητες πρὸς καταργασίας τῶν κοίλωμάτων καὶ λεπτο-
9.10 τήτων [γίνεσθαι], οὔτε ἀπόρροιαί τὴν ἐξῆς θέσιν καὶ βάσιν
διατηρεῦσαι, ἥνπερ καὶ ἐν τοῖς στερεμνίοις εἶχον· τούτους
δὲ τοὺς τύπους εἰδῶλα προσαγορεύομεν. καὶ μὴν καὶ ἡ διὰ
τοῦ κενοῦ φορὰ κατὰ μηδεμίαν ἀπάντησιν τῶν ἀντικοφάντων

1 αἰδίων Gass.: αἰτίων Q (αἰτίων P) 2 ἐνδοσίῳ: § 54

4 ἐβ BPCo 7 ἡ τοσαύτη δὴ BP¹Co αὐτὴ δ' ἡ FZf, γο ἰα
mg. P² 8 ὑποβάλλει Locr. cf. p. 19, 14 | ταῖς περὶ ἰνα. Us.

9 ἐπινοίας Zf 10 οἳθ' B²PCo εἳθ' B¹FZf 11 καὶ BFZ¹ καὶ
οἱ PCo οἳθ' Z²f 12 κατανήλωνται FP²Zf 13 ἐμποδίζον FP²Zf

14 τῶν τοιούτων κόσμων FP²Zf 15 συστάσεις Gass.: ἀποστάσεις
Q ἀπὸ <ταύτοματον συ>στάσεις A. Koenig, Lucr. de simul.
et de visu doct., p. 54 16 πρὸς Us.: τοῖς BP¹Co τὰς FP rec.
Zf ταῖς cod. TD ἐξ τὰς Cas | καταργασίας cod. TD | λεπυτήτων
Us. 21 γίνεσθαι del. Kuehn | βάσιν] τάξιν Gass. cf. p. 10, 1;
Ep. II φύς. II Por. 1149 col. III 24 ἡ φορὰ: scil. τῶν εἰδῶ-
λων | ἀντικοφάντων Us., sed cf. p. 16, 15

ἔστι ταῖς διαφοραῖς τῶν σχημάτων· οὐ γὰρ δυνατόν γενέσθαι τὰς τοσαύτας διαφορὰς ἐκ τῶν αὐτῶν σχημάτων περιτλημένων. Καὶ καθ' ἑκάστην δὲ σχηματῶν ἀπλῶς ἄπειροί τισιν αἱ ὅμοιαι, ταῖς δὲ διαφοραῖς οὐχ ἀπλῶς ἄπειροι ἀλλὰ μόνον ὅς ἀπερίληπτοι, (οὐδὲ γὰρ φησιν ἐνδοτέρω εἰς ἄπειρον τὴν τομὴν τογχεύειν. λέγει δέ, ἰκτινὴ αἱ ποιότητες μεταβάλλονται), εἰ ἔμelli τις μὴ καὶ τοῖς μεγέθεσιν ἀπλῶς εἰς ἄπειρον αὐτὰς ἐκβάλλειν.

Κινοῦνται τε συνεχῶς αἱ ἄτομοι (φησὶ δὲ ἐνδοτέρω καὶ ἰσοταχῶς αὐτὰς κινεῖσθαι τοῦ κινεῖ τὴν εἰς ὅμοιαν παρεχομένην 10 καὶ τῇ κορυφαίᾳ καὶ τῇ βαρυτάτῃ) τὸν αἰῶνα, καὶ αἱ μὲν εἰς μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων διωστήμεναι, αἱ δὲ αὐτοῦ τὸν παλμὸν ἴσχουσai, ὅταν τύχῃσιν τῇ περιπλοκῇ κεκλειμέναι ἢ στεγασθῆναι παρὰ τῶν πλεκτικῶν. ἢ τε γὰρ τοῦ κινεῖ φύσις ἡ 44 διορίζουσα ἑκάστην αὐτὴν τοῦτο παρεσκευάζει, τὴν ὑπέρμειν 15 οὐχ οἷα τε οὔσα ποιῆσθαι· ἢ τε στερεότης ἡ ὑπάρχουσα αὐτοῖς κατὰ τὴν σύγκρουσιν τὸν ἀποπαλμὸν ποιεῖ, ἰφ' ὅποσον ἂν ἡ περιπλοκὴ τὴν ἀποκοιτάσασιν ἐκ τῆς συγκρούσεως διδῇ.

4 αἱ ὅμοιαι B αἱ ὁμοίαι P¹ Co; ἄτομοι FZf, γὰρ P² in mg.
 5 ἀπερίληπτοι P¹ ἀπειρία ληπτοί corr. P² in mg. addens γὰρ ἡ ἀπερίληπτοι, ἀπειρία ληπτοί FZf | ἐνδοτέρω: § 60 sq. 6 λέγει] λέγει C. Fr. Hermann, λέγειν Us. | Scholion falso usque ad ἐκβάλλειν continuant inde a Schneidero omnes: cf. Heideh, Am. Journ. of phil. XXIII (1909), 189; Woltjer, Lucr. phil. p. 27; C. Pascal, Studi critici su Lucr. 113 sq. 213 sq.; E. Rignone, Atti dell' Acc. di Tor. XLVII (1912), 680 sqq. qui pro εἰ: καὶ scribit ? μέλλοι B 9 δι] δ' B δὲ παρεχομένην Z¹ (ex -ex-), f | ἐνδοτέρω: § 61 10 εἰς Kuchn: ἴςιν B (ἴςιν reliqui | παρεχομένην ὁμοίαν F παρ.—κορυφ. om. Zf 11 καὶ 2 om. Heideh | post αἰῶνα lacunae stat. Us., Lortzing Berl. ph. Woch. 1888 p. 421. contra Brieger, Giussani vol. II p. 169 12 διωστήμεναι cf. Lucr. II 98, 'discedentes', non 'distantes' Leop. | αὐτοῦ τ. π. Brieger: αὐτὸν τ. π. Ω αὐ τ. π. Us. τὸν ἀποπαλμὸν Schn. 13 ἴσχουσai Brieger: ἴσχουσιν Ω (praeter ἴσχουσι B) | τῇ περιπλοκῇ Us.: τὴν περιπλοκῇ Ω complexione inclinatae Ambr. | κεκλειμέναι Ω (κεκλήμ. B¹ errore solito), corr. Brieger 14 παρὰ cod. G Ambr.] 4 CoF 5 F παρὶ BZf 15 αὐτὰν D Schn. 17 τῇ σύγκρουσιν] τὴν σύγκρουσιν F¹ ante corr. σύγκρουσιν Zf

ὅλας φύσεις λαμβανόμενα καὶ μὴ ὡς τὰ τούτων συμπτώματα
ἢ συμβεβηκότα λεγόμενα.

Καὶ μὴν καὶ τῶν (τοῦτο καὶ ἐν τῇ πρώτῃ Περὶ φύσεως καὶ
τῇ ἰδ. καὶ 12 καὶ τῇ Μεγάλῃ Ἰπποκρ.) σωμάτων τὰ μὲν ἴσθι
41 συγκρίσεις, τὰ δ' ἐξ ὧν αἱ συγκρίσεις πεποιήνται· ταῦτα δὲ
τ' ἴσθιν ἄτομα καὶ ἀμετάβλητα, εἴπερ μὴ μέλλει πάντα εἰς τὸ
7 μὴ ὄν φθαρήσεσθαι, ἀλλ' ἰσχύοντα ὑπομένειν ἐν ταῖς διαλύ-
σεσι τῶν συγκρίσεων πλήρη τὴν φύσιν ὄντα καὶ οὐκ ἔχοντα
ὄπῃ ἢ ὅπως διαλυθήσεται. ὥστε τὰς ἀρχὰς ἀτόμους ἀναγκαῖον
10 εἶναι σωμάτων φύσεις.

Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ πᾶν ἄπειρόν ἐστι. τὸ γὰρ πεπερασμένον
ἄκρον ἔχει· τὸ δὲ ἄκρον παρ' ἑτερόν τι θεωρεῖται· ὥστε οὐκ
ἔχον ἄκρον πέρας οὐκ ἔχει· πέρας δὲ οὐκ ἔχον ἄπειρον ἂν
εἴη καὶ οὐ πεπερασμένον.

12 Καὶ μὴν καὶ τῷ πλήθει τῶν σωμάτων ἄπειρόν ἐστι τὸ πᾶν
42 καὶ τῷ μεγέθει τοῦ κενοῦ. εἴ τι γὰρ ἦν τὸ κενὸν ἄπειρον, τὰ
δὲ σώματα ὠρισμένα, οὐδαμοῦ ἂν ἔμνι τὰ σώματα, ἀλλ'
ἐφίετο κατὰ τὸ ἄπειρον κενὸν διασκαρμίνεα, οὐκ ἔχοντα τὰ
ὑπερείδοντα καὶ στέλλοντα κατὰ τὰς ἀνακοπὰς· εἴ τι τὸ κενὸν
10 ἦν ὠρισμένον, οὐκ ἂν εἶχε τὰ ἄπειρα σώματα ὅπου ἐνέστη

Πρὸς τι τούτοις τὰ ἄτομα τῶν σωμάτων καὶ μετὰ, ἐξ ὧν
καὶ αἱ συγκρίσεις γίνονται καὶ εἰς αὐτὰ διαλύονται, ἀπερίληπτά

1 λαμβάνομεν et 2 λέγομεν Us. λαμβανόμενον et λεγόμενον
Ko. | τὰ del. Tescari 3 καὶ τῶν B¹P¹Co exprunx. B¹ καὶ ταῦτ' ὅν
FP¹Zf 4 καὶ τῇ 12 FP¹ | τῶν σωμάτων FP¹(WQ)Zf | τῶν σω-
μάτων — πεποιήνται: Philodemus De piet. p. 136 Go. 7 ἰσχύειν
11 Us. ἰσχύοντά (τινα) Ko. | ὑπομένειν Croen.: ὑπομένειν Ω
8 ὄντα καὶ Mei.: ὅταν Ω ὄντα, Us. ἀπὸ Kuehn 9 ἀναγκαῖος
B(TD) 12 δὲ] γὰρ B(D) | ἄκρον (ἔχον) Gam., Heidel cf. Cic.
De divin. II 103, sed cf. Lucr. I 960: extremum porro nullius
posse videtur esse, nisi ultra sit quod finiat | θεωρεῖται· <ἀλλὰ
μὴν τὸ πᾶν οὐ παρ' ἑτερόν τι θεωρεῖται> Us. cf. Cic., Lucr.
I 963, sed recte Arndt, Emend. Ep. 283q. | τὸ οὐκ Zf 17 οὐ-
δαμοῦ B¹P¹ οὐδαμοῦ reliqui, cf. p. 42, 9 18 καὶ στέλ-
λοντα] καὶ σσετέλλοντα B¹ in mg. (σσετέλλοντα TD) | ἀνικοπὰς,
Mei., Croen. fort. recte 21 τι om. B(TD) 22 καὶ prima
del. Leop.

Ταῦτα δὲ διαλαβόντας <δεῖ> συνορᾶν ἤδη περὶ τῶν ἀδῆλων· πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲν γίνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. πᾶν γὰρ ἐκ παντός ἐγίνοιτ' ἂν σπερμάτων γε οὐθὲν προσδιόμενον. καὶ εἰ ἐφθείρετο δὲ τὸ ἀφανιζόμενον εἰς τὸ μὴ ὄν, πάντα ἂν 39 ἀπωλόλει τὰ πρόγματα, οὐκ ὄντων τῶν εἰς ἃ διαλύετο. Καὶ μὴν καὶ τὸ πᾶν αἰεὶ τοιοῦτον ἦν οἷον νῦν ἴσται, καὶ αἰεὶ τοιοῦτον ἴσται. οὐθὲν γὰρ ἴσται εἰς ὃ μεταβαλεῖ. παρὰ γὰρ τὸ πᾶν οὐθὲν ἴσται, ὃ ἂν εἰσελθὼν εἰς αὐτὸ τὴν μεταβολὴν ποιήσαιτο.

Ἄλλὰ μὴν καὶ (τοῦτο καὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐπιτομῇ φησὶ κατ' 10 ἀρχὴν καὶ ἐν τῇ Ἐ Περὶ φύσεως) τὸ πᾶν ἴσται <σώματα καὶ κενόν>· σώματα μὲν γὰρ ὡς ἴσται, αὐτὴ ἡ αἴσθησις ἐπὶ πάντων μαρτυρεῖ, καθ' ἣν ἀναγκαῖον τὸ ἀδῆλον τῷ λογισμῷ τεκμαίρεσθαι, ὥσπερ προεῖπον τὸ πρόσθεν· εἰ <δεῖ> μὴ ἦν ὃ 40 κενὸν καὶ χώραν καὶ ἀνασῆ φύσιν ὀνομάζομεν, οὐκ ἂν εἴχει τὰ σώματα ὅπου ἦν οὐδὲ δεῖ οὐκ ἐκινεῖτο, καθάπερ φαίνεται κινούμενα, παρὰ δὲ ταῦτα οὐθὲν οὐδ' ἐκινηθῆναι δύναται ὅτι περιληπτικῶς οὔτε ἀναλόγως τοῖς περιληπτοῖς ὡς καθ'

cf. eodem cod. in § 147 p. 36, 2. 6, omnes praesentem habent Diog. L. X 34 p. 372, 22 Us.

1 <δεῖ> συνορᾶν Arndt | ἤδη] del Gass. ἤδη <δεῖ> Mei. 2 ab οὐδὲν incipit Φ, qui sequentia usque ad v. 9 ποιήσαιτο, sed contracta habet | ὄντος, <οὐδὲ φθεύεται εἰς τὸ μὴ ὄν> Gass. Croen. 3 ἐγίνοιτ' P¹ ante corr., Co | οὐθὲν BCo¹ 4 ἀπωλόλει B ἀπωλόλει FZf | τῶν om. F | διαλύεται Φ 5 οὐθὲν Φ | οὐθὲν . . . 6 εἰσελθὼν] παρὰ γὰρ τὸ πᾶν οὐθὲν ἴσται εἰς ὃ μεταβαλεῖ ἢ (οὐδὲ) 7 ἂν εἰσελθὼν Giu. ad Lucr. II 306, Leop. 8 μεταβαλεῖ Us.: μεταβάλλει Q (μεταβάλῃ Φ) 9 εἰς ὃ ἀνελθὼν Φ pro ὃ ἂν εἰσελθὼν 10 ἄλλὰ μὴν . . . 11 ἀρχὴν om. Zf 12 πρώτη FZf | <σώματα καὶ κενόν> ins. Gass. cf. Lucr. I 419sq. <σώματα καὶ τόπος> Us., Arndt Km. Ep. p. 26 traditam lect. defendere conatur 13 σώματα . . . 14 ἐκινεῖτο exhibet Φ, sed non accurate 15 σῶμα· τὰ BP¹Co | πάντων om. Φ 16 τὸ πρόσθεν] cf. § 38 τόπος δὲ Us. | <δεῖ> ins. Gass. | ὃ (TD)Z¹f, Φ ὃ = B ὄν F (ex ἐν?), CoYZ¹ ὃ post κενόν traiecit Φ 17 ἦν B(TD): εἴη FP¹ZfΦ Iei P¹Co 18 οὐδ' Us.: οὔτε Q, del. (Aldobr.) Gass. 19 περιληπτικῶς Co Us. cf. Π φύσ. XXVIII col. VII | περιληπτικῶς Co | ὡς] ὅσα Us.

ματα καὶ φωνὰς συναγομένοις. οὐ γὰρ οἷόν τι τὸ πύκνωμα
 τῆς συνεχοῦς τῶν ὅλων περιόδου εἶδέναι μὴ δυνάμενον διὰ
 βραχίων φωνῶν ἅπαν ἑμπεριλαβεῖν ἐν αὐτῷ τὸ καὶ κατὰ μέ-
 37 ρος ἂν ἱξακριβωθῇ. ἄθην δὲ πᾶσι χρησίμης οὔσης τοῖς ὀκειω-
 μένοις φυσιολογίᾳ τῆς τοιαύτης ὁδοῦ, παρεγγυῶν τὸ συνεχὲς
 ἐνέργημα ἐν φυσιολογίᾳ καὶ τοιοῦτω μάλιστα ἐγγαληνίζων τῷ
 βίῳ ἰποίησά σοι καὶ τοιαύτην τινὰ ἱπιτομήν καὶ στοιχειώσαι-
 ν ὅλων δοξῶν.

Πρῶτον μὲν οὖν τὰ ὑποτεταγμένα τοῖς φθόγγοις, ὡς Ἡρό-
 38 δοτε, δεῖ εἰληφέναι, ὅπως ἂν τὰ δοξαζόμενα ἢ ζητούμενα ἢ
 11 ἀπορούμενα ἔχωμεν εἰς ταῦτα ἀναγαγόντες ἱπικρίνειν, καὶ μὴ
 ἄκριτα πάντα ἡμῖν <ἢ> εἰς ἄπειρον ἀποδεικνύουσιν ἢ κενόδες
 38 φθόγγους ἔχωμεν· ἀνάγκη γὰρ τὸ πρῶτον ἐννόημα καθ' Ἰκα-
 στον φθόγγον βλέπεσθαι καὶ μηθὲν ἀποδείξεως προσδεῖσθαι,
 15 εἴπερ ἔχομεν τὸ ζητούμενον ἢ ἀπορούμενον καὶ δοξαζόμενον
 ἰφ' ὃ ἀνάξομεν. ἔτι τι καὶ τὰς αἰσθήσεις δεῖ πάντως τηρεῖν
 καὶ ἁπλῶς τὰς παρούσας ἐπιβολὰς εἴτε διανοίας εἴθ' ὅτου δῆ-
 ποτε τῶν κριτηρίων. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ὑπάρχοντα πᾶσι, ὅπως
 ἂν καὶ τὸ προσμένον καὶ τὸ ἄδηλον ἔχωμεν οἷς σημειωσόμεθα.

1 συναγομένοις scri.: συναγομένων B καὶ . . . συναγομένους πο-
 μενον. p. 3, 16 pas. Aldobr. [καὶ] . . . συναγομένους Schen. ἐκ-
 στων (pro καὶ) . . . ἀναγομένων Us. 2 εἶδέναι Mei.: εἶναι B
 (δυναμένου Asm. Thomas) 3 βραχίων B | τὸ καὶ τὸ κατὰ F
 τὸ κατὰ Zf 4 παρεγγυῶν τὸ P¹Co παρεγγ[υῶ:] τὸ (: = γῆ) B
 παρεγγυῶντων FP¹Zf 5 ἐνέργημα BPCo | τοιοῦτω Hirtel
 (Unters. zu Cic. I 156) Us.: τὸ τοῦτων BPCoF τῷ τοῦτων Z¹ τῷ
 τοῦτω Z¹f | ἐγγαληνίζον τῷ F¹ (εγγ.), CoF¹ ἐγγαληνίζων τῷ B (-ζον
 m.^h) ἐγγαληνίζοντων F¹P¹Zf 6 ἰποίησά σοι Us.: ποιήσασθαι
 B viz <ἐβουλεύσασθαι> ποιήσασθαι 10 ἢ ἀπορούμενα . . .
 12 πάντα iter. B¹ 11 ταῦτα] 'ὃ' Zf | ἀνάγαστες F¹Zf 12 <ἢ> Rosper
 ἢ D ἢ B (rec. Us.) sicut Ambr.: om. BPCoFZf ἢ Us. | ἀπο-
 δεικνύ[.] B¹ exanida in ras. ἀποδεικνύουσιν FZf 13 ἔχθ-
 μεν Leopold 14 μηθὲν P¹CoF 15 ἔτι τι Arndt: εἴτε B εἴτε
 Gass. ἴπικτα vel ἱπικται Us. | καὶ scri.: κατὰ B del. Heidel
 πάντως scri. (ita saepe Ep. et Philodemus): πάντα BPCoZf om.
 F κατὰ πάντα Heidel πάντα Merbach 16 προσμένον BPCo